

ΠΑΝΔΩΡΑ

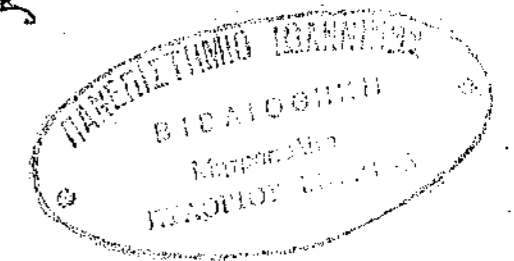
ΣΥΝΕΦΑΝΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ.

—1863—

ΤΟΜΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ ΤΡΙΤΟΣ.

ΑΠΟ ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1862 ΜΕΧΡΙΣ ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1863.

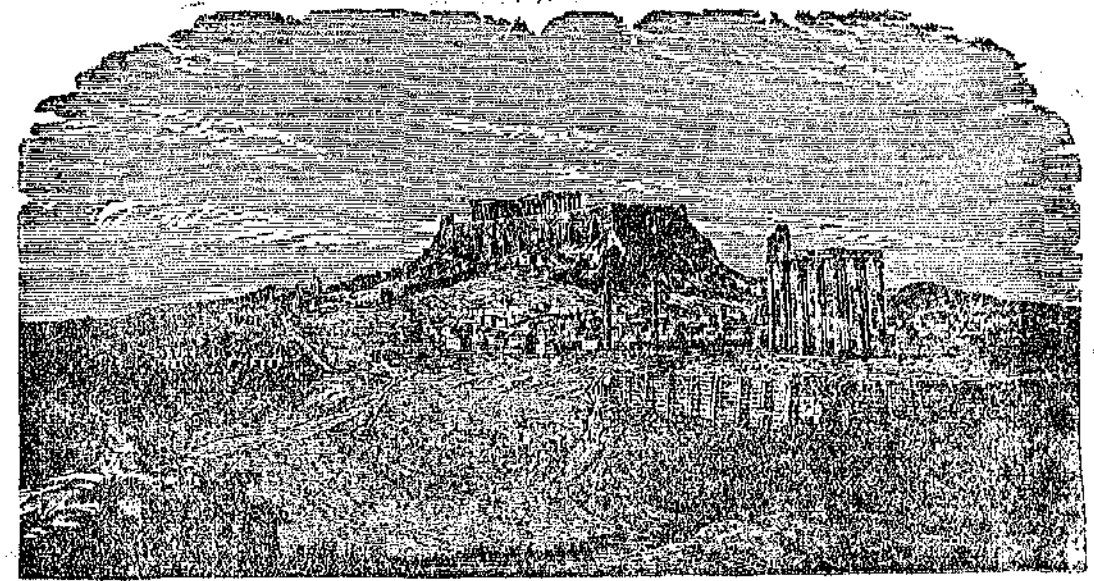

ΑΘΗΝΗΣΙΝ,

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΠΑΝΔΩΡΑΣ.

(Ὅδὸς Πειραιῶς.)

1863.

ΠΑΝΔΩΡΑ

1 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ, 1862.

ΤΟΜΟΣ ΙΓ'.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 299.

ΠΡΟΣ ΤΗΝ
ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΤΙΧΩΝ
ΙΣΤΟΡΙΑΝ
 (Τέλος. Ἰδε φυλλάδ. 298.)

Ἀριστοτέλης ὁμιλεῖ περὶ παρομοιώσεως (Ῥητορ.
 Γ'. 9, 9), ἐὰν ὅμοια τὰ ἔσχατα ἔχη ἐκάτερον τὸ
 κάλον, π.χ.

Ῥήθησαν αὐτὸν παῖδον τετοκέναι,
 ἀλλ' αὐτοῦ αἴτιον γεγονέναι.
 Ἐν πλείσταις δὲ φροντίσιν
 καὶ ἐν ἐλαχίσταις ἐλπείσιν.
 Τί ἂν ἐπαθεῖς δεινόν,
 εἰ ἄνδρ' εἶδες ἄργόν;

Ἀναξίμανης τοῦτο ἀναφέρει τῆς παρομοιώσεως τὸ
 παράδειγμα (Ῥητορικὴ πρὸς Ἀλέξανδρον κεφ. κή.).

Πλήθη μὲν ἐνδοεῖς
 δυνάμει δὲ ἐντελεῖς.

Τίμων τοῦ Φλιασίου ἀποσπασμάτια (ἐκδοσ.
 Μουλλαχίου' fragmenta philos. gr.).

49. Ὅτι θεοὺς κατέγραψ' οὐτ' εἰδέναι, οὐτε δὲ
 νασθαι,
 ὅπως οἱ τινὲς εἰσι καὶ οἴτινες, ἀθρήσασθαι.

Ἀπολλωνίου τοῦ Ῥοδίου Ἀργοναυτικῶν'
 κ', 202. Σὺν δὲ Παλαιμόνιος Ἀέρνου παῖς Ἰλιονοιο,

- Ἀέρνου ἐπίκλησιν, γενεὴν γε μὲν Ἰφαιστοιο.
 • 547. Ἴη θέμις ἐστὶ, τέως ἐπὶ κε γλίσσῃσι χέοντο
 αἰθόμεναι, ὕπνου δὲ διὰ κνέφαε ἑμνύοντο.
 β', 216. ... Φόβου τ' ἄμφι, καὶ αὐτοῖς εἰνεκεν Ἰφρη;
 λίσσασθαι, οἷς περιάλλα θεῶν μέμβλεσθε
 κίόγτες,
 χραίσμετί μοι, ῥύσασθε δυσάμμορον ἄντρα
 λύμητι.
 μηδὲ μ' ἀκηδέτησιν ἀφορμηθῆτε λιπόντες
 γ', 39. Ἐρχεα δ' εἰσελθοῦσα ὑπ' αἰθούσῃ θαλάμῳ
 ἔσταν, ἵν' ἐντόνεσκε θεὰ λέγος Ἰφραίστοιο.
 δ', 308. κόλπον ἔσω πόνοιο
 πανέσχατον Ἰονοιο.
 • 354. δὴ ῥά μιν ἐξέτα
 κραδίην ἐλθίζαν ἄντρα.
 • 486. Φύλα παλαιῶν, ἧε μέγα πῶν λέοντες
 ἀγρότεροι κλονέουσιν ἐνὶ σταθμοῖσι θορόντες.
 • 546. Οἱ δ' ἄρ' ἐπ' Ἰλλυρικῶσι
 μελαμβάθεος ποταμοῖσι.

Ζηροβίου ἐπιτομὴ ἐκ τῶν Ταύραίου καὶ Διδύμου
 παροιμιῶν συντεθείσα κατὰ στοιχεῖον. (Ἐκδοσὶς
Λεουταχίου καὶ Σχρηίδεβουίου Corpus paroemio-
 graphorum graecorum).

- α', 74. Ἄλλα μὲν Λεύκιον λέγει,
 ἄλλα δὲ Λεύκιονος ὄνος φέρεται.
 ε', 49. Μέτρον ὕδαρ πίνοντες,
 ἀματρὶ δὲ μεζαν ἔδοντες.
 ς', 50. Ὡσπερ Χαλκιδικὴ
 τέτακεν ἡμῖν ἡ γυνή.

καιν, τὴν Ἀμαστριν καὶ Ἀμησὸν ἐν τῷ Εὐξείνῳ, τὴν Θεοδοσίαν ἐν τῇ Ταυρικῇ καὶ τὸν Γαλατᾶν αὐτὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Πρὸς τοῦτον λοιπὸν τὸν Γενουαῖον, Φραγκίσκου Γατελούζου (1) καλούμενον, ἀνακοινοσάμενος τοὺς διαλογισμοὺς τοῦ ὁφθαλμοῦ βασιλεῦς, ἐξήτησε τὴν συνδρομὴν τοῦ εἰς ἀνάληψιν τοῦ θρόνου, ὑποσχόμενος ὡς ἀμοιβὴν τὴν μὲν ἀδελφὴν τοῦ Μιχαίλου, εἰς σύζυγον, τὴν δὲ νῆσον Λέσβον ὡς προίκαν αὐτῆς.

Συμφωνήσαντες λοιπὸν ἐν πᾶσι, ὅτι Παλαιολόγος καὶ ὁ Γατελούζος ἀπῆσαν ἐκ τῆς Γενέθου, καὶ μετὰ βραχὺν πλοῦν ἐφθασαν ἐν καιρῷ νυκτός ἀπέναντι τοῦ Βυζαντίου. Ἐγένισκε βεβαίως ὁ Φραγκίσκος ἐπὶ διὰ τεσσάρων πλοίων, δύο ἰδικῶν τοῦ καὶ δύο τοῦ βασιλεῦς, αὐτὸ δὲ αἰφνιδίως προσβολῆς, οὔτε ἐξ ἐφόδου ἦτο δυνατόν νὰ κυριευθῆ ἡ πόλις. Ὅθεν κατέφυγον εἰς στρατήγημα, τὸ ὅποιον καὶ ὁ τόπος καὶ ἡ ὥρα ἐνέπνευσαν αὐτῷ. Ἦτο νῆξ Ζοφερά καὶ ἡ θάλασσα σφοδρῶς ἐκλυδιωνίζετο προσεποικίθη λοιπὸν ναυάγιον, καὶ πλειστάς εἰς τὴν μικρὰν πόλιν τὴν ἐπιλεγομένην τῆς Ὁδηγητρίας, (2) ἤρξατο κραυγάζων καὶ ζητῶν βοήθειαν, ὡς δὴθεν ναυαγῶν συγχρόνως δὲ οἱ καῦται κατ' ἐντολὴν αὐτοῦ ἐθραυσεν κατὰ τοῦ τείχους ἐλαιοδόχους τινὰς πίθους κενοὺς καὶ ἔβδων ὡς ἐν ἐσχάτῳ κινδύνῳ ὄντες. Ἀψυπίσθησαν ἐκ τῶν κραυγῶν οἱ ἀπὸ τοῦ τείχους φύλακες καὶ ἤρπυξον, πόθεν ὁ θόρυβος, καὶ τίς ἡ αἰτία του· οἱ δὲ ἐν ταῖς πλοίοις ἀπήντησαν ὅτι πλοῖα ἐμπορικὰ, κυμιζοντα φαρτὰ ἐλαίου, τὰ μὲν εἰς τὸν Εὐξείνιον, τὰ δὲ εἰς αὐτὴν τὴν Κωνσταντινουπόλιν κινδυνεύουσαν ἕνεκα τοῦ αἰότου καὶ τοῦ κλύδωνος τοῦ πόντου νὰ ἐξοικεῖλαι καὶ ν' ἀπολεσθῶσιν αὐτὰνδρα. « Ἦδὲ Θεοῦ λοιπὸν ἀνέκρασεν, σώσατέ μας, καὶ τὴν ἡμῶν τοῦ ὑπολειφθέντος φάρτου ἔστω ἡμῖν ὡς σῶστρον. » Ἐπίστευσαν οἱ φύλακες καὶ περὶ τοὺς εἰκοσιν αὐτῶν ἐξεληθόντες νὰ ὀδηγήσων ἐντὸς τοῦ ναυαγοῦ περιέπεσαν εἰς τὴν παγίδα τῶν Γενουαίων· διότι ὅσο εἰς αὐτῶν ἐνεδρεύοντες ὑπὸ τὰ τείχη εἰσώρμησαν ἐντὸς, καὶ σφάζαντες τοὺς ἐν τῷ πύργῳ φύλακας, καὶ τῶν περὶ γινόμενοι κύριοι, εἰσῆγαγον καὶ τὸν βασιλέα συναθροισθέντες εἰς διασχίλους. Καὶ ὁ μὲν Παλαιολόγος ἀνήγγειλε πάραυτα εἰς τοὺς οικεῖτους καὶ φίλους τὴν ἔλευσίν του, ὁ δὲ Γατελούζος καταλαβὼν ἕνα τῶν πύργων καὶ ὑπὸ φρουρὰν Ἑλλήνων καὶ Λατίνων στρατιωτῶν περιφρουρήσας τὸν βασιλέα, ἐξήληθεν αὐτὸς μετὰ τῶν δορυφάρον ἐπὶ τοῦ τείχους καὶ ἤρξατο κρᾶζων. « Ζήτω ὁ βασιλεὺς Ἰωάννης ὁ Παλαιολόγος! » Ἐπέφωσκον ἦδη ἡ γῆ καὶ οἱ αὐλικοί

(1) Οὗτος ὑπὸ μὲν τοῦ Δούκα λέγεται Γατελούζος, ὑπὸ δὲ τοῦ Φραντζῆ Κατελιούτζης, ὑπὸ δὲ τοῦ Χαλκοκονδύλου Κατελούζος. (2) Σήμερον δὲ Ἄγ. Καπού.

πάντες καὶ ὁ λαὸς συνήρχοντο σωφρῶν εἰς τὸ ἴπποδρόμιον ἀνευφημοῦντες τὸν βασιλέα Ἰωάννην. Πάραυτα δὲ καὶ ὁ βασιλεὺς Καντακουζηνὸς προσελθὼν εἰς τὴν μονὴν τῆς Περσιπέπτου κείρεται τὴν κόμη, περιβάλλεται τὸ βράσον, καὶ ἀναγνωρίζας τὸν γαμβρὸν τοῦ ὡς νόμιμον βασιλέα ἀπέρχεται μονάσων εἰς τὴν Ἁγίον Ὀρος. Ὁ δὲ Ἰωάννης Παλαιολόγος, λαβὼν εἰς χεῖρας τὰς ἡνίας τοῦ κράτους δὲν λησμονεῖ τὰς πρὸς τὸν Φραγκίσκου δοθείσας ὑποσχέσεις· ἀλλὰ μετὰ τινος ἡμέρας ἐφορτάσας τοὺς γάμους τοῦ μετὰ τῆς ἀδελφῆς καὶ δεσποίνης Μαρίας ἀπέστειλεν εἰς τὴν Λέσβον, τὴν ὡς προίκαν καὶ ἀντάλλαγμα ἐνδὲ θρόνου παραχωρήθεισαν αὐτῷ.

Περσελοῦσα λοιπὸν ἀπὸ τοῦ 1359 ἔτους ἡ γῆ εἰς τὴν δεσποτείαν τῶν Γενουαίων διετέλεσε κυβερνωμένη ἐπὶ ἕνα ὀλόκληρον αἰῶνα ὑπὸ τῶν κληρονομικῶν διαδόχων τοῦ Φραγκίσκου Γατελούζου. Διακηθεῖσα δὲ ἀνευ ἐσωτερικῶν γράσειον, ἀνευ μεταβολῆς δυναστείας προέκοψεν ἡ νῆσος εἰς εὐνομίαν, εὐπορίαν καὶ πληθυσμὸν. Οἱ ἡγεμόνες τῆς Λέσβου ἐξέτειναν τὴν κυριαρχίαν τὸν ἐπὶ τῆς Ἀίνου, τῆς Λήμου καὶ τῆς παλαιᾶς Φωκαίας. Ἰμώμενοι δὲ μεγάλως παρὰ τὰς Ἑλλησι συνήψαν ἐπιγαμίαις μετὰ τῶν βασιλέων τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῆς Τραπεζοῦντος καὶ πολλῶν τῶν ἐν τέλει. Αὐτοῦ τοῦ τελευταίου αυτοκράτορος τῶν Ἑλλήνων Αἰκατερίνα θυγάτηρ ἦτο τοῦ ἡγεμόνος τῆς Λέσβου Νιταρά Παλαιολόγου τοῦ Γατελούζου, ἣν νυμφεύθει τὸ 1442 ὧν ἐπὶ ἡγεμονίᾳ τῆς Σπάρτης, ἐστερήθη μετὰ ἕντος κατὰ τὴν ὑπερσπασίαν τῆς νῆσου Ἀήμου (1). Ἀλέξιος ὁ Κομνῆς βασιλεὺς Τραπεζοῦντος ἐκ τῆς γενεᾶς τῶν Γατελουζῶν εἶχε ζητήσαι καὶ λάβει σύζυγον διὰ τὸν δευτεροτοκὸν αὐτοῦ υἱὸν Σικαντάρην (1). Ἴνα δὲ ἀπολύθῃ διαρκῶς ἡσυχίας ἡ νῆσος καὶ ἡ ἀπὸ πληθύνοντων ἐπιδραμῶν τῶν Ἀσιανῶν, οἱ ἡγεμόνες ἐπὶ ἀπὸ Ἀμουράτου τοῦ Α' τοῦ στήσαντος τὴν ἔδραν αὐτῶ ἐν Ἀδριανουπόλει ἐπέληροναν φόρον τινὰ, ἐπὶ δὲ Ἀμουράτου τοῦ Β' ἀνεβίβασαν εἰς διασχίλους στατήρας, ὅτε Παιτόγλης ἡ κατὰ Δούκαν Πάλλας ἐξομότης Βουλγαρος καὶ ἐπαρχος τῆς Καλλιπόλεως ἐπιδραμὼν κατὰ τὸ 1445 μετὰ στόλου ἐλεηλάτησε τὴν νῆσον, κατέστρεψεν ἄρδην τὴν Καλλονὴν, πόλιν εὐδαίμονα, καὶ ἀπέληθεν ἀπάγων οἰς πλείστους αἱμαλώτους, « αἰχμαλωτίσας αἰχμαλωσίαν ἄπειρον, » ὡς λέγει ὁ Δούκας.

Δύο δὲ ἔτη μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὁ Μωάμεθ διέταξε τὸν ἐπαρχὸν τῆς Καλλιπόλεως Ἰονούζην νὰ ἐκστρατεύσῃ κατὰ τῆς Λέσβου καὶ ὑποτάξῃ αὐτὴν. Ἀλλ' οὗτος περιπεσὼν εἰς τρι-

(1) Α. Χαλκοκονδύλης. Περὶ Τουρκικῶν πραγμάτων. Βιβ. Θ'. σελ. 402. Ἐκδ. Βόννης.

κυρίας καὶ ἀποτυχῶν εἰς τὴν κατὰ τῆς Μιθόμνης ἔφοδον πύλαριστάθη τότε εἰς τὴν ἄλωσιν Φωκαίας τῆς νέας, εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν ἑκατὸν νέων καὶ νεανίδων καὶ εἰς τὴν ἀπαγωγὴν πάντων τῶν ἐν αὐτῇ τῇ πόλει εὐσεβῶντων Γενουαίων ἐμπόρων μετ' αὐτῶν τῶν ἐμπορευμάτων. Ὁ δὲ Μωάμεθ ὄργισθεις ἐπὶ τῇ ἀποτυχίᾳ, ἀμέσως μὲν διέταξε ν' ἀφαιρεθῶσιν αἱ ἐκ τῶς τῆς Λέσβου κτήσεις τῶν Γατελούζων, Ἄϊνος καὶ Ἀήμος, καὶ Θάσος, καὶ Φωκαία ἡ παλαιά, τὴν δὲ ἄλωσιν τῆς Μιτυλήνης ἀνέβαλεν ἐπὶ τινὰ χρόνον, ἐνησχολημένος ὧν τότε εἰς ἄλλα σπουδαιότερα.

Ἀναβάλλων, κύριοι, καὶ ἐγὼ εἰς ἄλλον ἀρμοδιότερον καιρὸν τὴν ἐξίστασιν τῆς ἀλώσεως τῆς Λέσβου γενομένην ἐννέα ἔτη μετὰ τὴν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ἀποτελοῦσαν ἐν τῶν περιέργων ἐπισειδίῳ τοῦ μεγάλου δράματος τῆς ὑποδουλώσεως τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους, καταπαύει τὸν λόγον ἀποβάντα ἴσως σχινοτενέστερον τοῦ θέοντος, βραχεῖας προσθεὶς παρατηρήσεις.

Ὅτι λοιπὸν ἡ Λέσβος οὐκ ὀλίγον συμμετέσχε τῶν τυχῶν καὶ περιπετειῶν τοῦ βυζαντινοῦ κράτους δῆλον ἐγένετο ἐκ τῶν ἐξηγουμένων. Διετέλεσε δὲ αἰείποτε περιμάχης διὰ τε τὸ εὐφρον τοῦ εἰδόφου, καὶ τὴν θέσιν αὐτῆς καὶ τὴν ἐκτασίαν· διὸ καὶ οἱ αυτοκράτορες μεγίστας κατέβαλλον προσπάθειαι πρὸς διατήρησιν αὐτῆς καὶ πολυδαπάνους ἀνεδέχοντο πολέμους. Εἰς φρουρήσιν δὲ καὶ ὑπεράσπισιν αὐτῆς τέσσαρας εἶχεν ἐμφρούρους πόλεις τὴν Μιτυλήνην, ὅπως τὴν ὑπερασπίζῃ ἐκ τοῦ ἀνατολικοῦ μέρους, τὴν Μιθόμναν ἐξ ἄρκτου, τὴν Ἐρησσὸν ἐκ δυσμῶν ἧτις ὅμως κατὰ τοὺς τελευταίους πρὸ τῆς ἀλώσεως χρόνους εἶχε κατασκαφῆ, καὶ τὴν Καλλονὴν ἐν τῷ μέσῳ καταστράφησαν, ὡς εἶδομεν, ὑπὸ τοῦ Ἐπαρχοῦ τῆς Καλλιπόλεως Παιτόγλη (1A). Καὶ τοὶ δὲ πολλάκις λελατηθεῖσα καὶ ἀλώσα, διτήρησεν ὅμως πληθυσμὸν ἀκαμάτον, ὑποτρέφόμενον ἴσως ἐκ τῆς ἀπέναντι ἡπέρου, ἐξ ἧς ὡς εἰς ἔσλορον κατέφυγον εἰς αὐτὴν οἱ καταδιωκόμενοι χριστιανοί. Ἐπὶ τῆς ἑκατονταποῦς μάλιστα δεσποτείας τῶν Γενουαίων εἶχε προαχθῆ ἡ νῆσος εἰς πολλὴν εὐημερίαν, ἧς συνέπεια ἦτο ἡ ἀύχνης τοῦ πληθυσμοῦ· διότι μόνη ἡ πόλις Μιτυλήνη περιελάμβανεν 25 χιλιάδας κατοίκων ἐπὶ τῆς ἀλώσεως αὐτῆς. Ἄξιον δὲ παρατηρήσεως εἶναι ὅτι τὸ Λατινικὸν στοιχεῖον μικρὰν ἢ οὐδεμίαν ἐπιφροὴν ἔσχεν ἐπὶ τῆς Λέσβου κατὰ τὴν ἐπιεράτησιν τῶν Γενουαίων, ὡς τὸναντιὸν συνέβη εἰς πολλὰς ἄλλας νήσους καὶ χώρας, ἐν αἷς ἐδέσποζον οἱ Λατῖνοι διότι οὔτε λείψανα Ἰταλικῆς γλώσσης ἀπαντῶνται διακεκριμένα εἰς τὰ στόματα τοῦ λαοῦ, οὔτε ἐρείπια ναοῦ δυτικῆς λατρίας περιεσώθησαν ἐν τῇ νήσῳ ἢ ἐν τῇ πρωτεύουσά αὐτῆς, οὔτε δυτικοφρονούσα τι γενεὰ περιεσώθη ἐξ ἐκείνων τῶν χρόνων (1B).

Ἐκ τῶν συχνῶν μάλιστα συγγενεῶν ὅς οἱ τῆς Λέσβου δεσπότης συνέδρα μετὰ τῶν εὐγενῶν Ἑλλήνων εὐλόγως δύναται τι νὰ εἰκασθῇ ὅτι αὐτοὶ μάλλον εἶχον ἐξέλλητισθῆ, ὡς τοῦτο μαρτυρεῖ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ προτελευταίου ἡγεμόνος, Νιταρά Παλαιολόγου, πενθεροῦ τοῦ τελευταίου Κωνσταντινοῦ, ὄνομα κυρίως τῆς Βυζαντινῆς ἀριστοκρατίας.

Ἄγνωστος δὲ καὶ ἄσμος ἦτο ἡ νῆσος κατὰ τὰς λοιπὰς αὐτῆς σχέσεις. Ἐπὶ τῶν μεσαιωνικῶν ἐκείνων χρόνων, ὅτε τὸ βυζαντινὸν κράτος εὐρίσκατο εἰς ἀενάτους περισπασμούς καὶ δικηκειαι πολέμους, οἱ δὲ αυτοκράτορες ἐνησχολοῦντο μάλλον εἰς ἐνίδρυσιν πολυτελῶν ναῶν καὶ μοναστηρίων διὰ τῆς καταστροφῆς τῶν σχολείων, ἡ παιδεία βαθυμῶδην ἐξέλιπε, αἱ ἐπιστήμαι ἀπώλοντο, τὸ δὲ σκότος τῆς ἀμαθείας πανταχοῦ ἐφηπλώθη. Μόνος δὲ κλάδος ἐκ παιδείσεως εἰς ἐν ἐνησχολοῦντο ἐν μέρει ἦτο σχολαστικὴ τις θεολογία. Ἄν δὲ ὑπῆρχον καὶ τινὰ σπάνια καὶ σποραδικὰ φῶτα, ταῦτα ἀνεφαίνοντο μεταξὺ τοῦ ἀνωτέρου κλήρου καὶ λογιώτεροι ἦσαν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τότε οἱ ἀρχιερεῖς. Τοιοῦτός τις ἀναφαίρεται θεολόγος βαθῦς καὶ ἀκρος ἑλληνιστῆς δωρόθεος Μιτυλήνης ἐπίσκοπος, μέλος γενόμενος τῆς ἐν Φλωρεντίᾳ συνόδου καὶ εὐγλόττως συγγράψας τὴν ἱστορίαν αὐτῆς.

Ὅταν, Κύριοι, ἡ παιδεία ἐκλίπη ἐκ τίνος ἔθνους, ἐξέλιπε μετ' αὐτῆς καὶ πᾶν ἔθνος ζωῆς πνευματικῆς, ἐξέλιπε πᾶσα συναίσθησις τῆς ἀξιοπροσεΐας καὶ τοῦ προορισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου. Διότι αὐτῆ ἡ δύναμις τῆς παιδείας εἶναι ἡ διαπλάττουσα τὴν ἀκατέργαστον ὕλην τοῦ πνεύματος, αὐτὴ ἡ διαμορφούσα τὴν καρδίαν καὶ διεγείρουσα αὐτὴν εἰς τὴν διάπραξιν τῶν ὑπερτάτων ἀρετῶν τῆς φιλογενεῖας, τῆς φιλοπατρίας καὶ τῆς ἀνταπαρνήσεως, αὐτὴ ἡ ἐξαιρουσα τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τῶν ταπεινῶν καὶ χαμηλῶν καὶ μεταρρουῶσα πρὸς τὰ ὑψηλὰ καὶ γενναῖα φρονήματα· αὐτὴ τέλος εἶναι ἡ καὶ τὴν σωματικὴν ζωὴν ἐξευγενίζουσα καὶ καθιστῶσα συμφρονότεραν πρὸς λογικὰ ἔργα διὰ τῆς τελειοποιήσεως καὶ ἀνακαλύψεως νέων τεχνῶν, νέων προϊόντων, νέων μέσων εὐπαρίας καὶ εὐζωίας. Καὶ λοιπὸν στερούμενη παιδείας στεροῦνται πάντων τούτων.

Ἀλλὰ τύχη ἀγαθὴ τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος ἤρξατο πρὸ καιροῦ συναισθανόμενον τὴν ἀνάγκην ταύτης καὶ πανταχοῦ κοινῆ καὶ ἰδίᾳ ἀξέπειναν καταβάλλονται ἀγῶνες ὑπὲρ τῆς διαδόσεως τῶν φῶτων καὶ τῆς γενικῆς ἐκπαιδεύσεως τοῦ ἔθνους. Πρὸς τὴν σκοπὸν τοῦτον καὶ ἡ ὑμετέρα κοινότης, ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Σ. Κυβερνήσεως, ὁσημέραι μεριμνῶσα κατὰ τὰ ἔδοντα ὑπὲρ τῆς προαγωγῆς τῶν ἐκπαιδευτικῶν αὐτῆς, συντελεῖ τὸ ἐφ' ἑαυτῆ εἰς τὴν ἐξάπλωσιν τῆς παιδείας ἐφ' ἀπάσιν τῆς νῆσου καὶ εἰς τὴν γενικὴν

εκπολίτευσι τον ἔθνους. Ἀγάλλεται δὲ καὶ χαίρει χαρὰν ἀνεκλάλητον ὅτι πρὸς ταῖς κοινὰς αὐτῆς προσπαθείαι καὶ πολλοὶ ἰδιῶται καὶ ξένοι, ἐξ ἀκριβοῦς πατριωτισμοῦ καὶ εὐγενῶν δρῶμενοι αἰσθημάτων συντρέχουσι φιλοτίμως εἰς τοὺς κοινωφελῆς αὐτῆς ἀγῶνας, εὐεργέται ἀποδεικνύμενοι καὶ τῆς Μιτυλήνης ἐν μέρει καὶ ὅλου τοῦ ἔθνους ἐν γένει. Πρὸς ἔπαινον δὲ καὶ τιμὴν αὐτῶν καὶ τὴν ἐορτὴν ταύτην συγκροτεῖ ἐπετειῶς, βαθεῖαν εὐγνωμοσύνην πρὸς αὐτοὺς δημολογοῦσα, καὶ τοιοῦτους ἐν ἡμέρους τῶν καλῶν ζηλωτὰς εὐχομένη νὰ εὐρίσκη πάντοτε καὶ συνεργάτας εἰς τὸ μέγιστον, κοινωφελέστατον καὶ ἀγιώτατον ἔργον, τὴν ἐκπολίτευσιν καὶ εὐδοξίαν τῆς φίλης πατρίδος.

Σημειώσεις.

(A) Εἰς πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα μέρη τῆς Νήσου ἀνεκκλίθησαν ἐρεῖπια ἀρχαῖα, πλεῖστα δὲ ἀπαντῶνται ἐν τῇ Μιτυλήνῃ. Ἐκτὸς τῶν ὑπὸ διαφόρων περιηγητῶν καὶ ἀρχαιολόγων σημειωθέντων, πρὸ τινος χρόνου γενομένων ἀνασκαφῶν κατὰ τὴν ἀνάγκην τοῦ Νοσοκομείου τῆς πόλεως, εὐρέθη εἰς ἄλλοις ἰκανὸν ἔδαφος ἐστρωμένον μὲ πλάκας τετραγώνους ὄγκου ὑπερμέτρου ἐκ λίθου μέλανος ἢ φαιοῦ πάχους σπιθαμιαίου καὶ ἐπέκεινα, μέρος δὲ τὴν ἐστρωμένον καὶ διὰ μιστοῦ ποικιλοχρόου. Ἐκ τῶν ἀνασκαφῶν ἐκάλυψεν ἐξορύχθησαν ἐν κεντρικῶν ὄγκῳ ἀπὸ τῶν τριῶν μόνον πλευρῶν ἐξορύχθησαν, ἐκ δὲ τῆς τετάρτης, ἐρειδυμένης ἴσως ἐπὶ τοίχου ἀκατέργαστον. διάφοροι στόλοι βαδύθυτοι, καὶ πολλὰ ἄλλα συντρίμματα μαρμάρου λευκοῦ κεκοσμημένου ποικίλαις γλυφαῖς. Τὸ δὲ τοιοῦτον ἔδαφος ἐξετείνεται ἐπὶ πολὺ, συνεχόμενον μὲ τὸ ἔδαφος μικρᾶς ἐκκλησίας παρακειμένης, τῆς Γραϊκορωμαϊκῆς ἐπιγραφῆς, ὡς ἔστιν εὐκταίαι ἐκ τῆς οἰκοδομῆς καὶ τῶν παραρτημάτων αὐτῆς, δυστυχῶς τῶρα καταστραφέντων ἐπὶ σκοπῇ ἀνεγέρσεως νέας ἐκκλησίας. Ἐκ τοῦ πλήθους τῶν ἀρχαίων τούτων ἐρεῖπιων, εἰδημονέστερός τις ἀρχαιοδίφης βοηθούμενος καὶ ὑπὸ περαιτέρου ἐρευνητῶν ἠδύνηται νὰ ὀρίσῃ ἀκριβέστερον τὸ μέρος τοῦτο τῆς πόλεως, ἐν τῇ ἴσως θὰ ἔκειτο, κατ' ἐμὴν γνώμην, ἢ ἀγρὰ καὶ τὸ βουλευτήριον ἢ τι τοιοῦτον δημόσιον οἰκοδομημα. Ἐπιπέσωμαι δὲ εἰς τὴν ἰδέαν ταύτην καὶ ἐκ τοῦ ὅτι αὐτοῦ εἴχεν εὐρεθῆ ἐντετυχημένη ἐν τῇ προαυλῇ τοῦ ναοοῦ ἢ περὶ καθόδου τῶν φυγῶν ἐπιγραφή, ἣν μετὰ τινων ἄλλων συνέλεξε ὁ Βοιωχίος ἐν τῇ Συλλογῇ τῶν ἐπιγραφῶν (Τομ. Β' σ. 186) καὶ ἣς σήμερον εὐρίσκειται ἐντὸς τῆς Ἑλλ. Σχολῆς τῆς πόλεως. Ὁ μὲν μακρὰν τοῦ αὐτοῦ νοσοκομείου εἰς ἀνασκαφᾶς νεοδομητοῦ οἰκίας ἀνεκαλύφθησαν πρὸ μικροῦ καὶ ἀγάλματα δύο, δυστυχῶς τετρασυσμένα, αἱ κεφαλὰὶ ὁμοῦ αὐτῶν ἦσαν ἀκεραίασταται, ἢ δὲ καλλιτέρα περιηλθον εἰς χεῖρας τοῦ οἰκοδομητοῦ, θραύσματα δὲ τινὰ τῶν συμμάτων κατατέθησαν ἐν τῇ Σχολῇ.

Καὶ ἐπιγραφαὶ οὐκ ὀλίγαι ἀνακαλύπτονται καθ' ἐκάστην. Τινὰς τούτων, ὅσας ἠδυνήθη ν' ἀντιγράψω, δημοσιεύω ἐνταῦθα.

I.
Ο ΔΑΜΟΣ
ΤΟΝ ΕΑΥΤΩ ΣΩΤΗΡΑ ΚΑΙ ΚΤΙΣΤΑΝ
ΓΝΑΤΙΟΝ ΠΟΜΗΝΗΙΟΝ ΓΝΑΤΩ ΓΙΟΝ ΜΕΓΑΝ
ΤΡΙΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΑ ΚΑΤΑΛΥΣΑΝΤΑ ΤΟΙΣ

ΚΑΤΑΣΧΟΝΤΑΣ ΤΑΝ ΟΙΚΗΜΕΝΑΝ ΠΟΛΕΜΙΟΝ ΚΑΙ ΚΑΤΑ ΓΑΝ ΚΑΙ ΚΑΤΑ ΘΑΛΑΣΣΑΝ.

ΔΗΡΟΦΘΕΟΣ ΗΓΗΣΑΝΔΡΟΥ ΟΛΥΝΘΙΟΣ ΕΠΟΙΗΣΕ

ΣΠΜ. Ἡ ἐπιγραφή αὕτη ἀνακαλυφθεῖσα κατὰ τὴν ἀνασκαφὴν θεμελίων οἰκίας τινὸς παρὰ τῇ Μητροπόλει ἐπὶ λιθό ὄγκῳ ἀπὸ τοῦ ἐπιγραφῆ ἐν τῇ αὐτῇ οἰκίᾳ κατὰ τὸ 1854. Εἶναι δὲ γεγραμμένη εἰς αἰαλικὴν γλῶσσαν, ὡς φαίνεται, καὶ ἀναβαίνει ἴσως μέχρι τοῦ 66 πρ. Χρ. ὅτε ὁ Πομπήιος παράνας τὸν περαιτικὸν πόλεμον καὶ νικήσας Μιδριδάτην βασιλέα τοῦ Πόντου, καὶ Τιγράνην τὸν τῆς Ἀρμενίας ἐπιστράφη εἰς τὴν Ἰνδιαν, πανηγυρικώτερον χροῖόμενος τῇ πορείᾳ κατὰ Πλούταρχον (Πομπ. β. 42). « Τότε δὲ εἰς Μιτυλήν ἀφικόμενος τῆντε πόλιν ἠλευθέρισε διὰ Θεοφάνη καὶ τὸν ἀγιῶτα τὸν πάτριον ἐθέαστο τῶν ποιητῶν ὑπόθεσιν μιᾶς ἔργοντα τὰς ἐκείνου πράξεις. Ἦσθαι δὲ τῆρ θεάτρῳ περιεγράφατο τὸ εἶδος αὐτοῦ καὶ τὸν τύπον, ὡς ἔδοικον ἀπεργασόμενος τὸ ἐν τῇ Ἰνδιᾷ, μετῶν δὲ καὶ σεμνότερον. » Οἱ Μιτυληναῖοι λοιπὸν εὐγνωμοσύνους διὰ τε τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν τιμὴν, ἣς ἤξιούθησαν παρὰ τοῦ μεγίστου τότε τῶν Ρωμαίων, ἤγειραν μνημεῖον, ἢ ἔστησαν αὐτῷ ἀνδριάντα, ὡς μαρτυρεῖται καὶ τὸ ὑπὸ τῆν ἐπιγραφῆν ὄνομα τοῦ τεχνίτου. Ἐγχεῖ δὲ ἡ ἐπιγραφή ἐπὶ τὸ ἀτιμωτέρον οὗτου.

Ὁ Αἴμιος ἐτίμησε τὸν ἑαυτοῦ σωτῆρα καὶ κτίστην Γνατῶν Πομπηίου Γνατῶν υἱὸν τρις αὐτοκράτορα καταλύσασα τοὺς κατασχόντας τὴν οἰκουμένην πολέμους καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν. Ἦνθα σημειωτέον ὅτι τὸ ἄυτοκράτωρ, ἴσον τῇ Ῥωμαϊκῇ Ἰμπεριατῷ, εἶναι ἐνταῦθα τίτλος τιμητικῆς ἀποδοδόμενος τοῖς νικήσασιν στρατηγοῖς.

II.

Αἱ ἐπόμεναι ἐπιγραφαὶ εἶναι κατασκευασταὶ ἐν τῇ Μιλιουθῆνῃ τῆς Σχολῆς: αἱ πλείστα τούτων, ἐκ διαφόρων μνημῶν τῆς πόλεως συναθροισθεῖσαι εἶσι ἀτελεῖς δυστυχῶς. Αἱ ὑπ' ἀριθ. III, IV, εἶναι ἀξιοπεριεργεῖ δια τὸ ἀντικείμενον αὐτῶν.

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙ ἦτοι Αὐτοκράτορι
ΚΑΙΣΑΡΙ ΤΡΑΙΑΝΟ ΑΔΙΑΝ ΣΕΒΑΣΤΩ ΕΒΕΥΘΕΡΙΩ ΟΛΥΜΠΗΩ ΣΩΤΗΡΙ ΚΑΙ ΚΤΙΣΤΗ ΧΑΡΙΣΤΗΡΙΩΝ

III.

ΘΕΟΣ ΤΥΧΑΛΓΑΘ[Α]
ΟΚΘΕΛΗΘΥΝΗΝΗΤΩ[ΜΩ]
ΤΑΣ ΑΦΡΟΔΙΤΑΣ ΤΑΣ ΗΕΙΘΩΣ ΚΑΙ ΤΗΕΡΜΑΘ[Υ]ΕΤΩ
ΙΡΙΗΝΟΤΤΙΚΕΘΕΛΗΚΑΙ
ΕΡΣΕΝΚΑΙΘΗΑΥΠ
ΚΑΙΟΡΝΙΘΑ . . . Τ

ἦτοι Θεὸς τύχα Ἀγαθὰ
Ὀκε θέλη θύνη ἐπὶ τῆρ βωμῶ
Τὰς Ἀφροδίτας τὰς Ηπειθῶς καὶ τῆρ Ἑρμῆ θυέτω
Ἰρήτων ἔστι κε θέλη καὶ Ἑρσεν καὶ θέλω καὶ ὀρνιθα

IV.
ΑΠΕΞΩΣΘΩΤΑ
ΝΚΛΙΟΜΟΠΛΑΤΑ
ΣΠΛΑΝΧΝΟΝΚΑ . .
ΑΕΤΩΕΙΣΤΟΝΘΗΣ . .
ΟΔΕΚΕΔΑΣΤΗΠΟ
ΘΩΜΕΝΤΑΥΓΑ
ΟΝΕΒΑΛΛΕ . . .
ΑΘΥΗΤΡ
ΑΒΕΙ
ΟΙΝ

Ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ταύτῃ ἀναγνωσκονται ἐν τῷ Α'. στίχῳ ἢ λέξει ἀπεξώστω, ἐν τῷ Β'. καὶ ὠμοπλατά, ἐν τῷ Γ'. σπλαχνῶν ἐν τῷ Δ'. ἀετῶ εἰς τὸν ἐν τῷ Ε'. ὁ δὲ κε δασύποδα, καὶ ἐν τῷ ς'. ὠμην ταῦτα ἐξ ὧν ἤθλον βεῖ προέκειτο περὶ θυσιαῶν, ὡσπερ καὶ ἐν τῇ ὑπ' ἀριθ. III.

V.
ΑΡΙΣΤΟΒΟΥΛΑ
ΑΠΟΛΛΩΝΙΩ
ΧΑΙΡΕ

ἦτοι Ἀριστοβούλα Ἀπολλωνίῳ χαίρει.

VI.
ΚΥΡΙΟΣ ΕΞΕΚΡΑΤΗ
ΧΑΙΡΕ

ἦτοι Κύριος (;) Ἐξεκράτη χαίρει. Περιεργον τὸ ὄνομα Κυρίου, καὶ ἡ εἰς Ἡ καταλήξις τῆς γενικῆς, ὡς καὶ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ Θεογένῃ.

VII.
ΕΑΣ ΘΕΟΓΕΝΗ
ΧΑΙΡΕ

ἦτοι . . . εας Θεογένῃ χαίρει.

VIII.
ΣΕΜΝΟΝ
[ΖΩΗΤΡΩ
[ΧΑΙΡΕ]

Τούτῳστι Σεμνον Ζωητρω χαίρει.

IX.
ΕΠΙΑΕΤΗΣΒΑΙΝΘΩ
[Τ]ΟΙΚΟΥΣΗΑ
[Τ]ΟΙΣΤΟΙΚΟΥΣΤΟΙΣΣ
ΑΤΟΥΣΜΑΚΡΟΥΣΤΟΙ
Ε]ΣΤΟΥΣΒΑΚΡΟΥΣΤΟ
Ε]ΝΑΟΡΘΟΣΤΑΤΗΝΣΤ
ΩΝΤΡΙΑΝΚΑΙΗΜ
ΠΑΙΝΘΩΝΑ

Ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ταύτῃ προέκειτο πιθανῶς περὶ τινος οἰκοδομηματοῦ ἢ μνημείου, οὗ αἱ διαστάσεις καὶ ἡ ὕψις ὀρίζοντο διὰ ψηφίσματος τοῦ δῆμου.

X.
I ΠΟΝΟΝ
ΚΕΠΗΝΥΜΘΗΣ

ΑΔΩΙ
Π]ΕΝΘΟΣ
ΕΝΕΚΥΝ
Π]ΡΟΦΗΝΑΣ
Θ]ΑΛΑΜΟΥΣ
ΣΗΗΥΚΑΣΘΗΣ
ΠΡΟΜΩΝ

Τὸ μέρος τοῦτο τῆς ἐπιγραφῆς ἐπὶ πλακῶς λευκοῦ μάρμαρου γεγραμμένης καταδικνύεται ὅτι ἦν ἑμιστροῦς. Διότι ἡ κατάληξις παντός ἀρτίου στίχου, ὡς ἐκεῖ ἔστιν, εἶναι σπονδαῖος ἢ προγαῖος, ὁ δὲ περιττός δικνύει τὴν κατὰ τὸν ἑκτον πόδα περιτεθούσαν συλλαβὴν τοῦ ἠρωδείκειου. Εὐκάλει ἔστιν ἡτο ἐπιτόμιον ἐπιγράμμα εἰς νεώγαρον ἄνδρα.

XI.
ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΝ
ΕΡΒΑΤΡΙΑΝΩ
ΚΑΙΣΑΡΙΑΡΙΣΤΩ
ΣΕΒΑΣΤΩΓΕΡ
ΜΑΝΙΚΩΔΑΚΙ
ΚΩΠΑΡΘΙΚΩ
ΧΑΡΙΣΤΗΡΙΩΝ

Ἡ ἐπιγραφή αὕτη ἐντετυχημένη σήμερον ἐξῆθεν τῆς οἰκίας τοῦ Καρῶ Παναγιώτου εὐρήθη καὶ ἐν τῷ Corp. Inscr. gr. τοῦ Βοιωχίου ὑπ' ἀριθμὸν 2478, μετὰ τινων διαφορῶν εἰς τὴν κατάστασιν τινων γραμμάτων ὅσον τὸ Ν τοῦ ὀνόματος Νέρβα εὐρίσκειται ἐν τῷ πρώτῳ στίχῳ, ἐν τῷ Β' κατὰ Βοιωχίῳ ἐν τῷ δευτέρῳ, ἢ δὲ δασ. Νέρβα δὲν ἔχει τὸ προσγεγραμμένον I γραφόμενον παρὰ Βοιωχίῳ, καὶ αὐτὸ δὲ τὸ ὄνομα Νέρβα ὁ Βοιωχίος ἐκδίδει Νερούβα καὶ ἐν γένει παρὰ Βοιωχίῳ ἐφέρεται οὕτω.

Αὐτοκράτορι
Νερούβα Τραλιανῆ
Καίσαρι ἀρίστῳ
Σεβαστῷ Γερμανικῷ
Δακικῷ Παρθικῷ
Χαριστήριον.

(B') Μέγας Δοῦξ. Lat. Magnus Dux. Ἀξίωμα μέγα ἐν τῇ βυζαντινῇ ἀλλή ἰσοδυναμοῦν τῇ τοῦ Ἀρμυκαρχῆου. Εἶχε δὲ ὁ μέγας Δοῦξ ὑπ' ἐπιτόμιον τὸν μέγαν Δρουγγάριον τοῦ στόλου, τὸν Ἀμφράλιον κλ. καὶ ἦτο ὁ ἡγεμὼν τῆς θαλάσσης, καθὼς ὁ μέγας Δομῆστικος, Magnus Domesticus ἦτο ὁ ἡγεμὼν τῆς ξηρᾶς. Δομῆστικοὶ δὲ ἐν γένει ἐλέγοντο αἱ περὶ τὸν ἄυτοκράτορα στρατιωτικοί. (Ὁρ. Ἄτακτ. Κορ. Τομ. ἀ. σ. 232.) Πικέρνης (Pincerna) δὲ ἡ Πικέρνης ἦτο ὁ ἐπὶ τῶν ποτηρίων, ἦτοι ὁ οἰνοχόος τοῦ βασιλέως.

(Γ') Ἄνα ἡ Κομνηνὴ ἐν τῇ Ἀλεξιάδῃ (Πεδ. Θ'. 1.) οὕτως διηγείται τὴν συμβουλήν τοῦ Αὐτοκράτορος. « Ὅπως (ἐπιτέθη) ἦν πλέον τῇ Δοίᾳ τοῦ τοσαύτου καμῆτου) μαγῶν ὁ αὐτοκράτωρ ἦναιτο καὶ χαγαλλῶν ἐπερωτήσας δὲ ποτε τὸν ἐκεῖθεν ἐλθόντα στρατιώτην καὶ διαγνόντα, ὡς οὐδὲν ἄλλο τῆρ Δοίᾳ ἢ μάχῃ τε καὶ πόλεμῳ, καὶ περὶ τοῦ καιροῦ ἔρητο, κατ' ὅποσον ὄραν αἱ μετὰ τοῦ Τζαρχῆ μάχαι συνίστανται τοῦ δὲ περὶ αὐτὰς τὰς τῶν ἡλίου αὐγᾶς εἰρηκότος, ὁ βασιλεὺς αὖθις, καὶ τίνες τῶν μαχημένων πρὸς ἀνατολὰς ἀποδύεσθαι, καὶ ὁ στρατιώτης « τὸ ἡμέτερον, ἔφη, στρατεύμα » ζυεῖται οὐδὲν τεμνικασκὰ τὴν αἰτίαν, ὅπως ἐκεῖνος ἐν ἀσπίτερ τῆρ χρόνῳ τὸ δειὸν εὐρίσκων, γράμμα

πρὸς τὸν Δούκαν σχεδιάζει, ἑμβουλεύων τῆς κατὰ τὰς ἀγάς τοῦ ἡλίου μετὰ τοῦ Τζαχᾶ μάχης ἀποσπῆναι καὶ μὴ εἶναι πρὸς ἄλλο μᾶλλον, τὰς ἡλιακὰς δηλαδὴ ἀκτίνας καὶ αὐτὸν τὸν Τζαχᾶν. Ἐκεῖνός δὲ ὁ ἡλίας τὸν μεσημβρινὸν κύκλον διελθὼν πρὸς δυσμὰς ἀποκλίνει, τμητικὰ προσβάλλει τὰς ἐναντίας. Ἐγγειρίας οὖν τὸ γράμμα τῆς στρατιωτικῆς καὶ πολλὰς περὶ τοῦτου παραγγελίας, τέλος ἀποφαντικῶς ἔφη « ἂν κλίνοντες τοῦ ἡλίου προσβάλλετε τὰς ἐναντίας, νικητὴ παραγγέλμα ἐσέσθε κτλ. »

(Δ.) Τὰ κατὰ τὸν Τζαχᾶν πραγματοποιεῖται Ἄννα ἡ Κομνηνὴ ἐν τῇ Ἀλεξιάδι Βιβλ. Ζ'. καὶ Θ'.

(Ε.) Περὶ τῆς ὑπὸ τῶν Βενετῶν ληπλασίας τῆς Λέσβου καὶ λοιπῶν, βρα Ἰω. Κίναμον Βιβλ. σ'. κεφ. 40 καὶ Νικήταν Χονιάτην Βιβλ. ε'. κεφ. 9.

(ς.) Ἄλανοι, ἔθνος σκυθικόν, ἐν τῇ Καυκάσῳ καὶ περὶ τὴν Κασπίαν Θάλασσαν διακωλύμενοι. Κατ' αὐτὴν τὴν ἐποχὴν περιεπλανᾶτο εἰς τὰς χώρας τοῦ Ἀνατολικοῦ Κράτους μεσερχόμενοι τὴν ληστειάν. Τοῦς Ἄλανοὺς πολλοὶ οἱ ἀυτοκράτορες ἐπέλαθον εἰς βοήθειαν διὰ μεταφορῶν, δι' ὑποσχέσεων ἢ καὶ δι' ἐπιγαμιῶν πρὸς τοὺς ἄρχηγούς αὐτῶν. Κατὰ τὸν Καταλάνου ἢ κατὰ τοὺς Βυζαντινοὺς συγγραφεῖς Καταλάνοι, καὶ κατὰ τὸν Καλιοκονδύλην Ταρακονῆσιοι, ὠνομάζοντο κυρίως οἱ ἐκ τῆς Καταλωνίας ἢ Ταρακονίας, βαρβαρικῶς ἐπαρχίας τῆς Ἰσπανίας καταγόμενοι. Ἄλλ' ἐπειδὴ αὐτοὶ ἠγάπησαν κατὰ πρόωτον οἱ μετελθόντες τὴν πειρατείαν κατὰ τὴν μεσόγειον, ἢ δι' αὐτοῦ τοῦ ὀνόματος ἐγένοντο γνωστοί, διὰ τοῦτο οἱ Βυζαντινοὶ ὑπὸ τὸ ὄνομα Καταλάνους περιελάμβανον πάντας τοὺς ἐκ συστήματος διαπράττοντας ἔργα πειρατικά. Ἀμογάβαροι. Οὗτοι δὲν πρέπει νὰ συγγέωνται μὲ τοὺς Ἀθάρους, ἔθνος σκυθικόν, νεμόμενον τὸν Καύκασον. Οἱ Ἀμογάβαροι οὗτοι ἔλκουσι τὴν καταγωγήν ἐκ τῶν Μωρητανῶν τῆς Ἀφρικῆς, ὡς καὶ τὸ ἔθνος τῆς λέξεως δηλοῖ τοῦτο. Διότι κατὰ μέν τινας, τὸ ὄνομα παράγεται ἐκ τῆς ἀραβικῆς ρίζης ἡγά, ἐπειθέσει τῆς συλλαβῆς van ἔθεν Almagariti ἄνδρας πολεμικοὶ κατ' ἄλλους δὲ γίνεται ἐκ τῆς λέξεως Algharhi, ἢ τις κατὰ τὸ ἱδίωμα τῶν Μελιταίων σημαίνει δουτικὸς. Παρενθετημένης δὲ τῆς συλλαβῆς ma ἰσοδυναμοῦσης τῆ λατινικῆς ex (καὶ τῇ Ἑλληνικῇ ἐξ) ἐγένετο Almagarhi, καὶ κατὰ μετέθεσιν παρὰ τοῖς χυδαῖσι Almagabari, ὅπερ δηλοῖ τοὺς ἐκ τῆς Ἀφρικῆς ἢ ἐκ τῆς δυτικῆς χώρας προσερχομένους, ὡς εἶναι ἡ Μωρητανία πρὸς τὴν Μελίτην. Ἔβλ. οἱ Ἀμογάβαροι οὗτοι ἠνεμόμενοι μὲ τοὺς Καταλάνους ἐληίζοντο ἐπὶ μακρὸν χρόνον τὰς νήσους καὶ τὰ παράλια τῆς Μ. Θαλάσσης.

(Ζ.) Οἱ στατήρες τῶν Βυζαντινῶν ἀυτοκρατόρων ὠνομάζοντο ἐκ τοῦ ὀνόματος αὐτῶν π. χ. Κωνσταντινάτα, Μανολάτα κτλ. ἐκ τῶν ἀυτοκρατόρων Κωνσταντίνου, Μανουήλ κλ. Πολλὰ τοῦτων σώζονται μέχρι σήμεραν, ἰσοβαρῆ ὄντα πρὸς τὸ σημερινὸν ὀνόματιον ἢ λουδοβίκειον.

(Η.) Τὰ κατὰ τὸν Ῥοντζέρην περιγράφει ὁ Παχυμέρης Γεωγραφίας Βιβλ. ε'. κεφ. 42 κλ. καὶ ὁ Νικήτορος Γρηγοράς Βιβλ. Ζ'. κεφ. 2. κλ.

(Θ.) Εἰς πολλὰ μέρη τῆς νήσου σώζονται καὶ ἄχρι τῆς σήμεραν ἐρείπια τοιούτων πύργων, ἐπιτηδεύων εἰς ἀσπιωρίαν, ὧν ἢ ἑπίσης παρὰ τοῖς χωρικοῖς καλεῖται εἰσέτι τοῦτο δὴ Βίγλα, τούτῃσι σκοπία. Τοιαῦτα ἐρείπια συνέπεσέν μοι κατὰ τύχην νὰ ἴδω πρὸς τινος χρόνον ἐπὶ τινος παρακλιούλου κειμένου ἐν Πλωμαρίῳ πρὸς μεσημβρίαν τῶν κωμῶδων Πλαγιάς καὶ Τρύγωνος, ἐνθα παρετήρησα δεξιμένην πρὸς ταμμευσιν ὕδατος καὶ συντρίμματα λευκοῦ μαρμαρίου φέροντα σταυροῦς κευραγμένους καὶ ποιικιλίας ἄλλας γλο-

φάς. Εἰς τοιαύτας δὲ θέσεις ἀπαντῶνται ὡς ἐπὶ τὸ πόδ σημερον Ἐξωκλήσια Χριστιανικά. Κατ' ἐκεῖνο καιρὸν, ἐπὶ παντοειδέι ληστὰ ἐπέπρεχον τὰς νήσους, ἐν μέσον προηλάττει ἐπεισέστησαν οἱ κάτοικοι καὶ τὴν σύστασιν τοιαύτων ἀσπευτηρίων, ἵνα ἐκ τούτων καθορῶντες μακρόθεν τοὺς προσερχομένους πειρατῆς οἱ σκοπιωροῦντες, ἀναγγέλλων τούτο εἰς τοὺς κατὰ τὰ μεσόγαια οἰκοῦντας εἰς προσέλασιν ἀπὸ τῆς ἀίχμαλυσίας καὶ διαρπαγῆς. Ἰσως ἦ ληστὰ αὐτὴ ὡς ἠνάγκασε τοὺς ἐπὶ τῆς νήσου νὰ ἐγκαταλίπουν τὰ παρῶνα, παραθαλάσσια καὶ ἔνορμα αὐτῆς μέρη καὶ ν' ἀποχωρήσωσιν εἰς τὸ εἰσώτερον μετὰ τὸ κοιλάδων καὶ ἀφανῶν ὡς οἶδόν τε τόπων, μὴ καθορῶντων εὐκόλως μακρόθεν. Τοῦλάχιστον οὕτω πως δύναται τις νὰ ἐξηγήσῃ σημερον τὴν τόσῃ ἀφυῆ καὶ ἀσάκον τοποθεσίαν πολλῶν κωμῶν καὶ μεγαλοκωμῶν τῆς Λέσβου.

(I.) Γεώργιος ὁ Φραγκτζῆς οὕτω διηγείται τὰ κατὰ τὰς ἀρραβίνας καὶ τοὺς γάμους Κωνσταντίνου τοῦ Παλαιολόγου μετὰ τῆς Ουγατρός τοῦ τῆς Λέσβου ἡγεμόνου. « Καὶ τῆς σ'. Δεκεμβρίου μηνὸς τοῦ 6949 ἔτους (1442) προσετέθη ἀπελθεῖν με εἰς Λέσβον, ἐνθα καὶ κατέστησα ἵνα εἰς γυναικα λάβῃ ὁ δεσπότης κύρ Κωνσταντίνος ὁ αὐθέντης μου τὴν κυρίαν Αἰκατερίναν, Ουγατέρα τοῦ τῆς εἰρημένης νήσου αὐθέντου κύρ Νοταρᾶ Παλαιολόγου τοῦ Γατελιούτζη, καὶ τὴν τοῦ γάμου μνηστῆραν ἐποίησα. Ἐξ τῆς δὲ κλ'. Ἰουλοῦ μηνὸς τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἀπέβη εἰς Λέσβον ὁ αὐθέντης μου ὁ δεσπότης κύρ Κωνσταντίνος μετὰ βασιλικῶν τριήρων, καὶ ἐλαθεν εἰς γυναικα τὴν εἰρημένην Αἰκατερίναν τὴν Κατελιούτζησαν, ἔρουγγαρίου ὄντος ἐν ταῖς δε ταῖς τριήρων Λουκά τοῦ Νοταρᾶ τοῦ μετὰ ταῦτα μεγάλου δουκὸς γενόμενου. Καὶ τῆς Σεπτεμβρίου μηνὸς τοῦ 6950 ἔτους καταλέψας ἐκεῖσε τὴν δέσποιναν καὶ γυναικα αὐτοῦ ὁ αὐθέντης μου, εἰς τὴν αὐτῆς πατέρα ἦλθον εἰς Μελοπόννησον μετὰ τῶν αὐθεντικῶν τριήρων καὶ ἐτέρας ἄλλης τριήρων τῆς Λέσβου. . . . Καὶ τῆς Ἰουλίου μηνὸς τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἔρχομένου τοῦ αὐθέντου μου καὶ δεσπότη τοῦ κύρ Κωνσταντίνου εἰς βοήθειαν τῆς πόλεως, καὶ διὰ τῆς Λέσβου διελθόντος, ἐλαβε καὶ τὴν δέσποιναν τὴν ἐκ τοῦ σύζυγον μεθ' αὐτοῦ καὶ ἐν τῇ Ἀθήνῃ ἔλθόντος ἐπολεμήθη ὑπὸ τοῦ στόλου πινύ: τῶν Τούρκων ἡμέραις πολλαῖς ἐκεῖ εὐρέθεντος τῆ δὲ Θεοῦ βοηθείᾳ ἀπέβη ἀπρακτος ὑπ' αὐτοῦ ὁ στόλος ἢ δὲ ἐσπινα ἢ τοῦτου σύνενος ἀπὸ τῆς περιστάσεως ἀσθενήσασα καὶ ἐκτροπείσα τῆς Δεκεμβρίου μηνὸς τοῦ αὐτοῦ ἔτους εἰς τὴν Παλαιόκαστρον τοῦ αὐτοῦ τῆς Ἀθήνου νησίου ἀπέθανε καὶ ἐτάφη. » (Βιβλ. Β'. κεφ. 47).

(II.) Περὶ τῆς Καλλιόνης ἔγραψα ἄλλοτε ἐν τῇ Παρδῶρ (Τομ. Ι'. φολ. 227) ἀλίγας τινὰς ἐιδίσεις, εἰς αἵ παραπέμπω τὸν ἀναγνώστην.

(III.) Τὰ μόνυ τεκμήρια τῆς ἐν Λέσβῳ διαμονῆς τῶν Γενοβαίων καὶ Ἴταλῶν εἶναι ἴσως γενεαλογικὰ τινὰ ονόματα, σωζόμενα εἰς οἰκογενεῖας τινὰς τῆς Μετιωλῆνης, οἶα εἶναι τὰ ονόματα Γριμάνης, Σκαμπαβίας, Γαγγάνης καὶ εἰς ἄλλο. Λέξεις δὲ τινες, ὡς βίγλα, στράτα καὶ αἱ ὅμοια λατινικῆς ἀρχῆς, ἦσαν κοινὰ καὶ εἰς ἄλλα μέρη τοῦ βυζαντινοῦ κράτους, μεταφρασθεῖσαι ἐν αὐτῇ μετὰ πολλῶν ἑλλῶν ἀπὸ τῆς ἐγκαθιδρύσεως ἐπὶ τῶν ἀυτοκρατόρων ἐκ τῆς Ῥώμης, εἰς τὸ Βυζάντιον.

ΛΕΥΚΗ.

Διήγημα ρωσικόν.

(Συνέχ. Ἰδε φυλλάδ. 208.)

Μ' ἐφάνη ὅτι ἐκλαίει καὶ ἠπόρησα διότι ὁ Λζάμας εἶχε θάρρος πολὺ, καὶ μάλιστα, ὅτε ἦτο νεώτερος ἔτι, δι' οὐδενὸς τρόπου ἠδυνήθησαν νὰ κινήσωσιν αὐτὸν ποτε εἰς δάκρυα.

Ἦκουσα δὲ τι παραπλήσιον πρὸς καυχασμὸν ἀποκρινόμενον εἰς τοὺς ἐλοφυρούς του.

« Ἄκουσε, ὑπέλαβε μὲ σταθερὰν φωνὴν πάλιν, τὰ ἀπεφάσισα ὄλα' ἂν θέλεις ἀρπάξω τὴν ἀδελφὴν μου διὰ σέ. Ἐίδες πῶς χορδαί, ἦκουσε πῶς τραγουδεῖ! Ὁ σουλτάνος τῶν Τούρκων δὲν ἔχει κἀμμίαν τοιαύτην γυναῖκα. . . . Ὀέλεις; περιμένε με αὔριον τὴν νύκτα εἰς τὴν κοιλάδα πλησίον τοῦ βυαζίου' ὡς περὶ μὲ αὐτήν, ἡ Λευκὴ δὲν ἀξίζει τάχα τὸν Καρακίζην σου;

Ὁ Κάσβις ἐσιώπησε πολλὴν ὥραν καὶ ἔπειτα ἀντι ν' ἀποκριθὴ ἐτραγώδησε ταπεινὴ φωνῇ τὸ παλαιὸν τοῦτο ἄσμα:

« Εἰς τὸ χωρίον μας ὑπάρχουν πολλὰ καὶ ὠραῖα καὶ τὰ ὀμμάτια τῶν λάρκων ὡς ἄστρα εἰς τὸ σκότος' εἶναι γλυκὰ νὰ τὰς ἀγαπᾶ τις καὶ ἡ τύχη αὐτῆ εἶναι ἀξιοζήλευτος' ἀλλὰ ἡ ἐλευθερία τοῦ νεανίου εἶναι ἀκόμη πλέον εὐχάριστος. Μὲ χρυσίον ἀγοράζεις τέσσαρας γυναῖκας, ἀλλὰ τὸ καλὸν ἄλογον εἶναι ἀτίμητον. Δὲν μένει ὄπισθεν ἀπὸ τὸν ἄνεμον εἰς τὰς στέππας καὶ δὲν προδίδει ποτὲ τὸν κύριόν του. »

Ὁ Λζάμας ἰκέτευεν αὐτὸν κλαίων νὰ συναίνεσιν εἰς τὴν αἰτήσιν του ὁ δὲ Κάσβις ἀγανακτήσας τέλος διέκοψεν αὐτὸν.

« Φθάνει, ἀνόητον παιδίον' πῶς θ' ἀναβῆς τὸ ἄλογόν μου; εἰς τρία βήματα ὡς κατασυντρίψῃ τὴν κερπὴν σου εἰς τὰς πέτρας.

« Εἰς ἐμέ », ἀνέκραξε μαινόμενος ὁ Λζάμας, καὶ ἡ κόπῃς τοῦ παιδικοῦ του ἐγγχειριδίου ἀντήχησεν ἐπὶ τῆς φρενέτρας τοῦ Κάσβις. Ἀλλὰ βωμολαχὴ χεῖρ ἀπόβησεν αὐτὸν κατὰ τοῦ τοίχου καὶ τόσον δυνατὰ ὅστε ὁ τοίχος ἐσείσθη.

« Ὃ ἐχόμεν ταραχὴν, » διενουθήθη καὶ τρέξας εἰς τὸν σταυλὸν, ἐχάλνισα τοὺς ἴππους καὶ τοὺς ἔφερα εἰς ἐπισθὲν τινὰ ἀγλῆν. Δύο δὲ λεπτὰ μετὰ ταῦτα τριμερᾶ ταραχὴ ἐγένετο εἰς τὸ οἶκον. Ὁ Λζάμας εἶχεν ἐπιστρέψει κατεστραχημένος τὰ ἐνδύματα, λέγων ὅτι ὁ Κάσβις ἠθέλησε νὰ τὸν σκοτώσῃ. Ὅλοι ἔδραξαν εὐθύς τὰ πυροβόλα καὶ ἡ πάλιν ἤρχησε. Ὁ Κάσβις μόνος ἦτο ἐπιπέτος σφαδάζων ὡς δαίμων εἰς τὸν δρόμον τοῦ χωρίου, περιστρέφων βιαίως τὴν σπάθην του καὶ ἀνοίγων διόδον διὰ τοῦ πλάθους. « Κακὸν τέλος συμποσίου, εἶπα πρὸς τὸν Γρηγόριον Ἀλεξάνδρο-

βις λαμβάνων αὐτὸν ἀπὸ τῆς χειρὸς, δὲν εἶναι φρονιμώτερον ν' ἀποσυρθῶμεν;

— Πρέπει νὰ ἴδωμεν πῶς ὡς τελειώσῃ.
— Κακὰ ἀπεκρίθη. Ἄυτοί οἱ Λεσβιοὶ εἶναι ὄλοι τοιοῦτοι' ἔπιαν καὶ τώρα ἐπιὰσθησαν. » Ἰπεύσαντες δὲ ἀνεχωρήσαμεν καλπάζοντες.

« Καὶ ὁ Κάσβις; ἠρώτησα ἀνυπομῶνος τὸν λοχαγόν.

— Τί εἶμπορεὶ νὰ συμβῇ εἰς τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς, εἶπεν ἀποτελειόντων τὸ ποτήριον τοῦ τείου του, ὁ Κάσβις ἔγινεν ἄφαντος.

— Καὶ δὲν ἐπληρώθη;
— Μόνος ὁ θεὸς τὸ εἰξεύρει. Εἶναι ἐπτάψυχοι αὐτοὶ οἱ λησται!

Μετὰ μικρὰν σιωπὴν ὁ λοχαγὸς ἐπανελαβε κτυπήσας τὸν πόδα.

« Ἐγένετο ἕμῳς κᾶτι διὰ τὸ ὅποιον ποτὲ δὲν θὰ συγχωρῶσω ἐμαυτόν. Ἄφ' οὗ ἐπανήλθαμεν εἰς τὸ φρούριον ὁ διάβολος μὲ παρεκίνησε νὰ διηγηθῶ εἰς τὸν Πέσοριν' ὅ, τι ἦκουσα εἰς τὸν σταυλὸν' ἐκεῖνος δὲ ἐμεδίασε καὶ παρετήρησα ὅτι κᾶτι ἐσκέπτετο. »

— Καὶ τί ἦτο; διηγηθῆτέ το, σὰς παρακαλῶ.

— Μετὰ τέσσαρας ἡμέρας ὁ Λζάμας ἦλθεν εἰς τὸ φρούριον καὶ κατὰ τὴν συνθήκαιν του εἰσηλθεν εἰς τοῦ Πέσοριν ὅστις τῷ εἶδεν πάντοτε γλυκύσματα. Ἦμην ἐκεῖ ὀμιλήσαμεν περὶ ἀλόγων καὶ ὁ Γρηγόριος Ἀλεξάνδρου εἰξῶν τὸ τοῦ Κάσβις, ὅτι ἦτο τόσῳ ζωηρόν, τόσον ὠραῖον, ἀληθῆς ἔλαφος μοναδικὴ εἰς τὸν κόσμον.

« Οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ νέου Γατάρου ἔλαμψαν, ἀλλ' ὁ Πέσοριν ὑπεκρίνετο ὅτι δὲν τὸ παρετήρησε. Ἄμα ὡς ἠθελε νὰ ὀμιλήσῃ περὶ ἄλλου πράγματος, μὲ διέκοπτε καὶ ἐπανήρχετο εἰς τὸ ἄλογον τοῦ Κάσβις καὶ ἐξανάρχιζε τὰ αὐτὰ ὁσᾶκις ὁ Λζάμας ἤρχετο νὰ μᾶς ἰδῇ.

« Παρετήρησα ὅτι ὁ νεανίας ὠχρία καὶ ἐγένετο ἰσχνός, ὅπως ὠχρῶν τις καὶ γίνεται ἰσχνός ὑπὸ ἔρωτος. . . εἰς τὰ μυθιστορήματα' ἀλλ' ἀργότερα ἔμαθα ὅτι αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν. Ὁ Πέσοριν τὸν παρῶντος τόσον, καὶ τόσον καλὰ, ὥστε ἦτο ἔτοιμος νὰ σκοτωθῇ' τέλος δὲ εἶπεν εἰς αὐτόν

« Φίλε μου Λζάμα, τὸ ἄλογον αὐτὸ σὲ ἀρέσει πολὺ, ἀλλὰ θὰ τὸ ἴδῃς ὅσον βλέπεις τὸν σβέρκον σου. Τί δίδεις εἰς ἐκεῖνον ὁ ὅποιος σὲ τὸ χαρίζῃ;

— Ὅ, τι θέλει.
— Λοιπόν, σὲ τὸ δίδω ἀλλ' ἐπὶ μὲ συμφωνίᾳ. Ὁρίζουσαι ὅτι θὰ τὴν ἐκπληρώσῃ;
— Ὁρίζομαι. . . ἀλλὰ ὀρίσου καὶ σὺ.
— Ἐγὼ ὀρίζομαι ὅτι ὡς ἔχῃς τὸ ἄλογον, ἀλλ' εἰς ἀνταλλαγὴν, πρέπει νὰ μὲ δώσης τὴν ἀδελφὴν σου Λευκὴν. Ὁ Καρακίζης εἶναι ἡ τιμὴ τῆς. . . Ἐλ-

πίσω δὲν ἡ ἀγορά δὲν σὲ φαίνεται κακὴ. »
 Ὁ Λζάμας εἰσώπησε.
 « Δὲν θέλεις; Αἴ λοιπόν, ἔπως κρίνεις καλόν. Ἐνόμίζα ἔτι ἦσον ἀνήρ, ἀλλ' ἀκόμη παιδί εἶσαι καὶ δὲν ἔχεις τὴν ἀπαιτουμένην ἡλικίαν διὰ νὰ καθυλιεύσης! »
 Ὁ Λζάμας ἀκούσας τὰς λέξεις ταύτας ἐξήρθη.
 « Ἄλλ' ὁ πατήρ μου, εἶπε.
 — Ὁ πατήρ σου δὲν ἐξέρχεται ποτέ.
 — Τὸ ἔντι.
 — Συγκατατίθεσαι;
 — Καί, ἐψιθύρισεν, ὡχρὸς ὡς ὁ Θάνατος. Πότε;
 — Μετ' ἐλίγον· διότι ὁ Κασίβις ὑπεσκέθη νὰ μᾶς φέρῃ πρίβατα καὶ τὰ λοιπὰ εἶναι ἰδική μου ὑπόθεσις· κίτταξὲ νὰ τερήσης τὸν ὄρκον σου, Λζάμα. »
 Καὶ τῷ ὄντι ἐτελείωσαν τὴν ὑπόθεσιν αὐτὴν ἥτις βεβαίως δὲν ἦτο ἀξιοθαύμαστον. Τὸ εἶπα ἔπειτα εἰς τὸν Πέσοριν ὁ ὁποῖός μὲ ἀπήντησε ὅτι μία Κιρκασία ὄλα ἐνόμιζεν ἐαυτὴν εὐτυχεὴ νὰ ἔχη ἀνδρὰ ὡς αὐτὸν, ἀφ' οὗ ἔργω ἦτο τισούτος, ὁ δὲ Κασίβις ἦτο ληστής, τὸν δόκον ἔπρεπε νὰ τιμωρήσωμεν. Τί νὰ ἀπεκριθῶ εἰς αὐτά; δὲν ἐγνώριζα ἀκόμη τίποτε ἐκ τῆς συννομίας αὐτῶν. Μίαν ἡμέραν ἔρχεται ὁ Κασίβις καὶ ἐρωτᾷ ἂν ἔχωμεν ἀνάγκην πριβάτων καὶ μέλιτος· τὸν δέταξα νὰ φέρῃ τὴν ἐπαύριον.
 « Λζάμα, εἶπεν ὁ Γρηγόριος Ἀλεξάνδροβις εἰς τὸν νέον ἡγεμονόπαιδα, αὐρίον ὁ Καρακούζης εἶναι εἰς τὰ χεῖράς μου· ἀλλ' ἂν αὐτὴν τὴν νύκτα ἡ Λευκὴ δὲν ἦν ἔδω δὲν ὄλα ἴδης τὸ ἄλογον.
 — Καλὰ » εἶπεν ὁ Λζάμας καὶ ἀνεχώρησε καὶ πάλιν εἰς τὸ χωρίον του.
 Τὸ ἑσπέρα; ὁ Πέσοριν ὀπισθεῖς ἐξῆλθε τοῦ φρουρίου. Δὲν γνωρίζω πῶς ἔγιναν τὰ πράγματα, ἀλλ' ἐπανήλθον τὴν νύκτα, καὶ ὁ σκοπὸς εἶδε γυναῖκα πλαιγιασμένη ἐπὶ τοῦ ἐπιπέτου τοῦ Λζάμα· εἶχε δεδεμένους τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὴν κεφαλὴν κεκαλυμμένην διὰ σαλίου.
 « Καὶ τὸ ἄλογον; ἠρώτησα τὸν λοχαγόν.
 — Περιμένετε. Τὴν ἐπαύριον τὸ πρῶτ', ὁ Κασίβις ἦλθε φέρων δεκάδα πριβάτων. Εἶδεν τὸν ἴππον του εἰς τὴν φραγμὴν καὶ εἰσῆλθεν εἰς ἐμοῦ.
 Τῷ προσέφερε τσαὶ διότι, καὶ τοὶ ληστές, ἦτο φίλος μου.
 Ἐμιλοῦμεν περὶ διαφόρων πραγμάτων ὅτε τὴν εἶδα ἐξαίφνης τρέμοντα, ἀχράσαστα καὶ ὁρμησάντα εἰς τὸ παράθυρον. Δυστυχῶς ἐβλαπεν εἰς τὴν αὐλήν.
 « Τί ἔχεις; ἠρώτησα.
 — Τὸ ἄλογόν μου! τὸ ἄλογόν μου! » ἀνεβόησεν.
 Ἐπειδὴ εἶχα ἀκούσει τὸν κρότον ἐπὶ τοῦ ἐδάφους εἶπα εἰς αὐτόν ὅτι κανεὶς Κοζάκος ὄλα ἦλθε.
 « Ὅχι! ὄχι! κλέπτης! » Καὶ ὁρμησεν ἔξω τοῦ δω-

ματίου βρυχώμενος καὶ μετὰ ταχύτητος αἰλούρου εἰς δύο πηδημάτα ἦτο εἰς τὴν αὐλήν. Μάτην δὲ ὁ σκοπὸς ἔφραξε τὴν πύλιν μὲ τὸ ὄπλον του· ἐπήδησεν ὑπὲρ αὐτὸ καὶ ὁρμησεν εἰς τὴν οἶκον. Ἐφάνετο μακρὰν νέφος κωμορτοῦ. Ὁ Λζάμας ἔτρεψε ἐπὶ τοῦ ἀνδρείου Καρακούζη. Ὁ Κασίβις δρᾷται ὄπλον καὶ τρέχων πυροβολεῖ μένει πρὸς στιγμὴν ἀκίνητος· ἀλλὰ βεβαίως ἐστὶ ἀπέτυχε· ἐρίψεν κραυγὴν συνέτριψε τὸ ὄπλον του κατὰ τῶν πετρῶν εἰς μυρία κομμάτια καὶ ἐξέβη κατὰ γῆς ὀλοφροδόμενος ὡς παιδίον· ἔφεινεν οὕτω ὄλην τὴν νύκτα. Οἱ ἄνθρωποι τοῦ φρουρίου συνήχθησαν περὶ αὐτόν· δὲν ἐκινήθη τῷ εἰς ταῖς ἀντιτίμους τῶν πριβάτων του· δὲν ἠθέλησε νὰ τὸ ἐγγίση. Τὴν ἐπιούσαν τὸ πρῶτ' ἡμερᾶς ἐπανήλθεν εἰς τὸ φρούριον καὶ ἠρώτησε τὸ ὄνομα τοῦ κλέπτου. Ὁ δὲ σκοπός, ὅστις ἔχεν ἴδει τὸν Λζάμαν λόντα τὸ ἄλογον καὶ φυγόντα εἶπε τὸ ὄνομα χωρὶς δυσκαλίας. Τοῦ δὲ Κασίβις, ἀκούσας τὸ ὄνομα τοῦτο οἱ ὀφθαλμοὶ ἐπληροφόρησαν καὶ ἀνεχώρησαν εἰς τὸ χωρίον ὅπου ἔζη ὁ πατήρ τοῦ Λζάμα.
 — Καὶ ὁ πατήρ;
 — Ὁ Κασίβις δὲν τὸν εὔρε· διότι εἶχε περάσει μερικὴς ἡμέρας δὲν εἰξέρου παῦ· ἂν τοῦτο δὲν ἐτύχαιεν ὁ Λζάμας δὲν ὄλα κατάρθαν νὰ ἀρπάξῃ τὴν ἀδελφὴν του.
 Ὅτι ὁ πατήρ ἐπανήλθε, οὕτω ἴδον, οὔτε κερὴν εἶχε· διότι ὁ κλέπτης, ὑποπτευόμενος ἀφ' οὗ ἡ κεφαλή του δὲν ὄλα ἔμενον ἀσφαλῆς ἐπὶ τῶν ὤμων του, ἂν ἀπάντα τυχεῖ τὸν Κασίβις, ἔγινεν ἀφαντος. Ὅλα ἠνώθη βεβαίως πρὸς συμμορίαν τινὰ ληστῶν καὶ ὄλα ἐπροεβή περὶν τοῦ Τερέκ ἢ τοῦ Κουβάν πρὸς τοῦ ὁποῖου τὴν οἶκον ἐτράπη.
 Ὁμολογῶ ὅτι ὄλα ταῦτα μὲ ἐξέπληξαν πολὺ· ἐβόησεν ὡς ἔμαθα ὅτι ἡ Κιρκασία εὐρίσκειται παρὰ τῆς Γρηγορίου Ἀλεξάνδροβις, ἐφόρεσα τὰς ἐπαυρίας μου, ἔζωσα τὸ ξίφος καὶ ὑπῆγα εἰς αὐτοῦ.
 Τὸν εὐρον κατακειμενον εἰς τὸ ἀνάκλιτρον τοῦ πρῶτου δωματίου του καὶ τὴν κεφαλὴν ἔχοντα ἐστηρικμένην εἰς τὴν μίαν χεῖρα, εἰς τὴν ἄλλην δ' ἔχοντα ἐσθεσιμένην πῖπαν. Ἡ δευτέρα κάμαρα ἦτο κεκλεισμένη καὶ τὸ κλειδίον δὲν ἦτο εἰς τὴν κλειδαριά. Ἐβόηξα, ἐκτύπησα μὲ τὰς πτέρνας μου τὸ πάτωμα, ἀλλ' ἐπροσπαιεῖτο ὅτι δὲν μὲ ἤκουε.
 « Κύριε ἀνθροπολογαγε, εἶπα πρὸς αὐτὴν αὐστηρῶς ὅσον ἠδυνάμην. Δὲν φαίνεται νὰ παρετήρησεν ὅτι ἦλθα εἰς τὸ δωμάτιόν σου.
 — Ἄ! καλ' ἡμέρα, Μάξιμο Μάξιμο. Δὲν θέλεις μίαν πῖπαν; ἀπεκρίθη χωρὶς νὰ ἐγερθῆ.
 — Συμπάθει· δὲν εἶμαι ὁ Μάξιμος Μάξιμος ἀλλ' ὁ λοχαγός σου.
 — Τὸ αὐτὸ εἶναι... Δὲν θέλεις τσαὶ... ἂν εἰξέρου; ποῖα λάπη μὲ τυραννέει.

— Εἰξέρου ὄλα ἀπεκρίθη, πλησιάζας εἰς τὸ ἀνάκλιτρον.
 — Τόσω καλλιτέρα διότι δὲν ἔχω ὄρεξιν διηγηματικὴν.
 — Κύριε ἀνθροπολογαγε, ἔκαμεν πρᾶγμα διὰ τὸ ὁποῖον ἐμποροῦν νὰ μὲ θεωρήσουν ὑπεύθυνον.
 — Ἄ! πα! τί τρέλα! Πρὸ πολλοῦ τὸ ἐσυμφωνήσαμεν.
 — Μὴ παιγιδικὰ! δός με τὸ ξίφος σου.
 — Μιχαήλ, τὸ σπαθί μου.»
 Ὁ Μιχαήλ ἔφερε τὸ ξίφος. Ἐκπληρώσας δὲ οὕτω τὸ χρέος μου ἐκάθησα παρ' αὐτόν καὶ τῷ εἶπα Ὁμολόγησε, Γρηγόριος Ἀλεξάνδροβις, ὅτι ἡ πράξις σου δὲν εἶναι καλὴ.
 — Ποῖα πράξις μου δὲν εἶναι καλὴ!
 — Ν' ἀρπάξῃς τὴν Λευκὴν... καὶ αὐτὴς ὁ ἔθλιος Λζάμας... Αἴ, τ' ὀμολογεῖς;
 — Μὲ ἀρέσει.»
 Τί ν' ἀπαντήσῃ τις εἰς αὐτό; ἔμεινα ἐκπληκτος.
 .. Μετὰ στιγμιαίαν δὲ σιωπὴν, εἶπα
 « Ἐὰν ὁ πατήρ της τὴν ζητήσῃ ὄλα ἀναγκασθῆς νὰ τὴν ἐπιστρέψῃς.
 — Διόλου.
 — Ἀλλὰ ὄλα μάθῃ ὅτι εἶναι ἔδω.
 — Καὶ πῶς ὄλα τὸ μάθῃ;
 ἔμεινα καὶ πάλιν ἀφωνος.
 « Ἄκουσε, Μάξιμο Μάξιμο, εἶπεν ὁ Πέσοριν ἐγειρόμενος, εἶσαι τίμιος ἄνθρωπος... ἴδαν ἀποδώσωμεν τὴν νέαν εἰς τὸν ἄγγιον αὐτόν, ἢ ὄλα τὴν σκοτώσῃ ἢ ὄλα τὴν πωλήσῃ. Τὸ πρᾶγμα ἔγινε δὲν ἐμποροῦμεν πλέον νὰ ὀπισθοδρομήσωμεν. Ἄφες τὴν εἰς τὸ οἰκημά μου καὶ πάρε τὸ ξίφος μου...
 — Δαῖξέ με τὴν, εἶπα.
 — Εἶναι ἐκεῖ ἀλλὰ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ τὴν ἴδης σήμερον. Κάθηται εἰς μίαν γωνίαν τυλιγμένη εἰς ἕν σκεπάσμα, δὲν λέγει λέξιν καὶ δὲν βλέπει κανένα, καὶ ἀγρίααῖς εἶναι δὲν εἶναι τόσον δειλὴ. Ἐπῆρα εἰς τὴν ὑπηρεσίαν μου τὴν γυναῖκα τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ, ἡ ὁποία γνωρίζει τὰ ταταρικά, ὄλα τὴν ὑπηρετήσῃ καὶ ὄλα τὴν συνειθίσῃ ὀλίγον κατ' ὀλίγον εἰς τὴν ἰδέαν ὅτι εἶναι ἰδικὴ μου. Διότι εἰς κανένα ἄλλον δὲν ὄλα ἀνήκη ποτὲ, ὅ προσέθηκε γρονθοκοπήσας τὴν τράπεζαν. Συγκατατίθειν εἰς ὄλα. Ἰσχύουν ἄνθρωποι εἰς τοὺς ὁποῖους πρέπει πάντοτε νὰ ὑποχωρῶμεν.
 « Καὶ πῶς! ἠρώτησα τὸν λοχαγόν κατάρθρωσε νὰ τὴν συνειθίσῃ εἰς τὸν ἑαυτόν του, ἀπέθανεν αὐτὴ δούλη, ποδοῦσα τὴν πατρίδα της!
 — Καὶ διατί νὰ ποθήσῃ τὴν πατρίδα της; μὴπως δὲν ἐβλάπεν εἰς τὸ φρούριον τὰ αὐτὰ βουνὰ τὰ ἑσπᾶ ἐβλάπεν ἀπὸ τὸ χωρίον της, — τίποτε περισσότερο δὲν θέλουν αὐτοὶ οἱ ἄγγιοι.— Ἐπειτα ὁ Πέσοριν τὴν εἶδεν καθήμεραν κἀνεν δάφρον. Κατ' ἀρχὰς εἰσώπησε

καὶ ἀπέβηκε τὰ δάφρα ὑπερρφάνως. Αὐτὰ ἄμωρ ἐπέρασαν εἰς τὰς χεῖρας τῆς γυναίκης τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ καὶ διήγειραν τὴν εὐγλωττίαν της. Καὶ τί δὲν εἶναι ἀξίον νὰ κἀμῃ ἡ γυνὴ δι' ἐν κουρέλι!... Ἀλλ' ἂς ἀφήσωμεν αὐτά... Ὁ Πέσοριν ἐπὶ πολὺ ἐλοπίσασεν πολὺ ἔμαθε τὴν ταταρικὴν γλῶσσαν· καὶ ἐκείνη δὲ ἤρχιζε νὰ ἐννοῇ τὴν ἰδικὴν μας· ἀλλ' ἂν καὶ ἤρχιζε νὰ συνειθίσῃ εἰς τὴν μῦθον της καὶ παρετήρησε πολὺ καὶ κρυφίως τὸν Πέσοριν, ἦτο πάντοτε κατηρητὴς, ἐτερέτιζε μόνον τὰ τραγοῦδιὰ της καὶ τόσον συγκινητικὰ, ὥστε κατεβλήθησεν ἡ καρδιά μου ὅταν τὴν ἤκουα ἀπὸ τὴν γειτονικὴν κάμαραν. Μίαν ἡμέραν εἶδα σκηνὴν τὴν ὁποῖαν δὲν ὄλα λησμονήσω ποτὲ. Ἡ Λευκὴ ἐκάθητο εἰς μικρὸν σαματίον εἰς τὴν κάμαραν της, ὁ δὲ Πέσοριν ἄρθις ἐνώπιον αὐτῆς ἔλεγεν.
 « Ἄκουσέ με, ἄγγελέ μου, εἰξέρου; γέγηρα, ἢ ἀργά ὄλα μὲ ἀνήκαρ διὰ τί λοιπόν μὲ τυραννέει! Ἀγανάξι κανένα;... εἶπέ το καὶ σὲ ἀφίνω νὰ ἐπιστρέψῃς εἰς τὸν πατέρα σου. » Σχεδὸν ἀράτατος τρόμος δέειδρασε ὄλον της τὸ σῶμα καὶ ἀνένυσεν. « Μὲ μισεῖς λοιπόν ἐντελὸς; » ὑπέλαθεν. Ἐκείνη ἀνεστέναξεν. « Ἦ ἡ ὀργισία σου σὲ ἀπαγορεύει νὰ μὲ ἀγαπήσῃς; » εἰχρίασε καὶ εἰσώπησε. « Πίστευσέ με ὁ ἄλλοζ εἶναι ὁ αὐτὸς δι' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ἂν μὲ συγχωρῇ νὰ σὲ ἀγαπῶ, διατί ὄλα σὲ ἀπαγορεύει τάχα νὰ μὲ ἀποδώσῃς τὸν ἑρωτά μου; » ταῦτας ἀκούσασα τὰς λέξεις ἡ Λευκὴ τὸν ἐαυτᾶς κατὰ μέτωπον, ὡς εἰ νὰ ἴδεν τὴν κατὰλαβε. Δυσπιστία καὶ ἐπιθυμίαν νὰ πεισθῇ ἐξώγαμφρῆθησεν ἐν ταῦτ' εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς της· καὶ τὶ ὀφθαλμοὶ! Ἐλαμπον ὡς φλόγες.
 « Ἄκουσε, ἀγαπητὴ μου Λευκὴ, ἐξηκολούθησεν ὁ Πέσοριν, βλέπεις πόσον σὲ ἀγαπῶ· εἶμαι πρόθυμος νὰ κἀμῃ τὸ πᾶν διὰ νὰ σὲ καταστήσω πάλιν εὐθιμον ὡς πρὶν διότι ὄλα νὰ εὐτυχήσῃς· ἂν λυπησῇ ἀκόμη, ὄ' ἀποθάνω. εἶπέ με ἂν ἀποθάνω, ὄλα ἦσαι εὐτυχῆς; »
 Ἐμὴρται πάντοτε τοὺς μαύρους ὀφθαλμοὺς της προσκλωμένους ἐπὶ αὐτοῦ. Ἐπειτα ἀφ' οὗ ἔμεινε ἐπὶ μικρὸν ὄνομος, ἐμειδίασε γλοῦκὰ καὶ ἐκλίνα τὴν κεφαλὴν δεικνύουσα ὅτι ἐκάμφοθη.
 Αὐτὸς δὲ τὴν ἔλαβεν ἀπὸ τῆς χειρὸς καὶ τὴν παρεκάλεσε νὰ τὸν ἐπιτρέψῃ νὰ τὴν τηρήσῃ· ἀλλ' ἐκείνη ἐπανελάμβανεν ἀσθενῶς.
 « Μὴ, μὴ! Σὲ ἐκατεύω. »
 Αὐτὸς ἄμωρ ἐπέμεινε, ἀλλ' ἐκείνη θακρούουσα καὶ τρέμουσα.
 « εἶμαι ἀιχμάλωτός σου, δούλη σου, ἐμπορεῖς νὰ μὲ ἀναγκάσῃς τὸ εἰξέρου, » καὶ ἤρχισε πάλιν νὰ χύνη δάκρυα.
 Ὁ δὲ Πέσοριν ἐκτύπησε τὸ μέτωπόν του γρόνον καὶ ἦλθεν εἰς τὸ ἄλλο δωμάτιον. Εἰσῆλθον εἰς αὐτοῦ καὶ τὸν εὐρον περιπατοῦντὰ κατὰ μῆκος καὶ πλά-

τος, σκυθρωπὸν κ' ἐσταυρωμένον· ἔχοντα τὰς χεῖρας.

« Τί σκέπτασαι, ἀδελφέ; εἶπα

— Εἶναι διάβηλος καὶ ἔχει γυναικα, μὲ ἀπεκρίθη, ἀλλὰ σὲ θρῆσκουμι ὅτι θά τὴν ἀποκτήσω.

Ἀνένυσσ.

« Στοιχηματίζεις ὅτι πρὸ τοῦ νὰ παρέλθῃ μιὰ ἐβδομάς...

— Ἀν θέλης. »

Ἐσπρίξαμεν τὰς χεῖρας ἀμοιβαίως καὶ ἐχωρίσθημεν. Τὴν ἐποῦσαν, ἠγόρασαν εἰς Κιζίκιον, ἄπειρα δῶρα καὶ περσικὰ θύραματα.

« Μάξιμε Μάξιμι, μὲ εἶπε πιστεύεις ὅτι αἰσικτικὴ κληρονομία ἀντέχει κατὰ τοιαύτης κανονοστοιχίας;

— Δὲν γνωρίζεις τὰς Κιρκασίας, ἀπεκρίθη, ἔχουν ἠθικὴν, καὶ διαφέρουν πολὺ ἀπὸ τὰς πέραν τοῦ Κανκάσου Γεωργίας καὶ Ταταρίδας.

Ὁ Γρηγόριος Ἀλεξάνδροβις ἐμειδίσαιε καὶ ἔρχισεν νὰ σπρίξῃ ἐμβατήριον ἄσμα.

Ἄλλ' ἐγένετο ὅ,τι προείπα, τὰ δῶρα κατὰ τὸ ἥμισυ ἐπέτυχον· ἔγινε βαρβαρικοτέρα καὶ εὐαίσθητος καὶ τρυφερὰ ἂν θέλης, ἀλλὰ τίποτε περισσότερον. Τότε ἀπεράσισε νὰ μεταχειρισθῇ τὸν ἔσχατον τρόπον. Πρῶτον τινα ἐπέσασε ἕνα ἵππον, ἐνεδύθη κικασικὰ ἐνδύματα, ὠπλίσθη καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ δωμάτιόν της.

« Λευκὴ, εἶπεν, εἰσέρχαις πόσον σὲ ἀγαπῶ! Σὲ ἤρπασα διότι ἠλίπισα ὅτι ἐὰν μ' ἐγνωρίζεις καλλίτερα θὰ μὲ ἠγάπας τέλος... Ἰπατήτην, χαῖρε! Σὰ δίδω ὅ,τι ἔχω. Ἐπιστρέψε ἂν θέλης εἰς τὸν πατέρα σου, εἶσαι ἐλευθέρη. Τὸ κατ' ἐμὲ, σὲ προσέβαλα, καὶ ἐφείλω νὰ τιμωρήσω τὸν ἐαυτὸν μου. Ποῦ ὑπάγω;... Δὲν τὸ εἰξέρω. Δὲν θὰ τρέξω πολὺ διὰ νὰ ἀπαντήσωμίαν, σφαῖραν ἢ κημικὴν σπαθίαν. Τότε ἐνθυμήσου με, Λευκὴ, καὶ συγχώρησέ με. »

Ἀπέστρεψε τὸ πρόσωπόν του καὶ τῇ ἔτεινε τὴν χεῖρα, τελευταῖον ἀπαχαιρισμόν. Δὲν τὴν ἔλαβε καὶ εἰσήγαγε. Ἐβίλεπα διὰ σχισμάδος τινὸς τῆς θύρας τὸ πρόσωπόν της καὶ ἡ καρδίη μου ἐπιέζετο, τόση θανάτου ὠγρότης περιεχθήη εἰς τὴν ὠραίαν μορφήν της. Μὴ λαμβάνων ἀπόκρισιν ὁ Πέσοριν ἐπροχώρησε βήματά τινα πρὸς τὴν θύραν τρέμων· ἦτο ἄξιός νὰ ἐκτελέσῃ ὅ,τι εἶπε. Ἀλλὰ μόλις ἐφθασεν εἰς τὴν θύραν καὶ ἐκείνη ὄρμησασα ἐκλαυσε καὶ ἐβρίθη εἰς τὸν λαιμόν του. Καὶ ἐγὼ ἤμην ἐκεῖ ἐπισθεν τῆς θύρας κλαίων ὡς μικρὸν παιδίον.

« Ὁμολογῶ ἡμῶς, ἐπανέλαβεν ὁ λοχαγὸς στρίβων τὸν μύστακά του, ὅτι ἠθανόμην καὶ τινα λύπην σκεπτόμενος ὅτι ποτὲ γυνὴ δὲν μὲ ἠγάπησε κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον.

— Καὶ ἡ εὐτυχία διήρπασε; ἠρώτησα.

— Ναί, μάλιστα ἐκείνη μὰς ὠμολόγησε ὅτι πολὺ λάκκις εἶδε τὸν Πέσοριν εἰς τὸ δεινόν της καὶ ὅτι

ποτὲ ἄνθρωπος δὲν ἐπροξένησε τόσην ἐντύπωσιν εἰς τὸ πνευμά της.

— Εἶναι βαρετὴ ἱστορία! » ἀνέκραξα ἄκων. Διότι περιέμενα τραγικὴν λύσιν καὶ ἐσφάλην τῆς ἐλπίδος ἐντελῶς « Ὁ δὲ πατήρ της ἐπανέλαβα δὲν ἐπώπτευσε ὅτι ἦτο εἰς το φρούριον;

— Μὲ φαίνεται ὅτι τὸ ὑπόπτευσε· ἀλλὰ μετὰ τινὰς ἡμέρας ἐδολοφονήθη ἴδου πῶς!

« Ὁ Κάσβις ἐφαντάσθη ὅτι συναινοῦντος τοῦ πατρὸς του ὁ Ἀζάμας ἐκλεψε τὸν ἵππον του· τοῦλάχιστον αὐτὸ πρέπει νὰ ὑποθέσωμεν, διότι παρεφύλαξεν εἰς τὴν ὁδὸν τὸν γηραιὸν ἠγεμόνα ἐπανερχόμενον ἐσπέραν τινα, ἀφ' οὗ μάλιστα ἀνεζήτησε τὴν κόρην του. Ὁ γέρον εἶχεν ἀφήσει τοὺς χαλινοὺς ἐπὶ τοῦ λαιμοῦ τοῦ ἵππου του, οἱ δορυφόροι του ἦσαν ὀπίσω καὶ λυπηραὶ σκέψεις κατεῖχον αὐτόν. Ἀίφνης ὁ Κάσβις πηδῆ ὡς αἴλουρος εἰς τὰ ὀπίσθια τοῦ ἀλόγου τὸν βίπτει κατὰ γῆς διὰ μαχαιριᾶς, δρᾷττει τὰς ἡνίας καὶ φεύγει. »

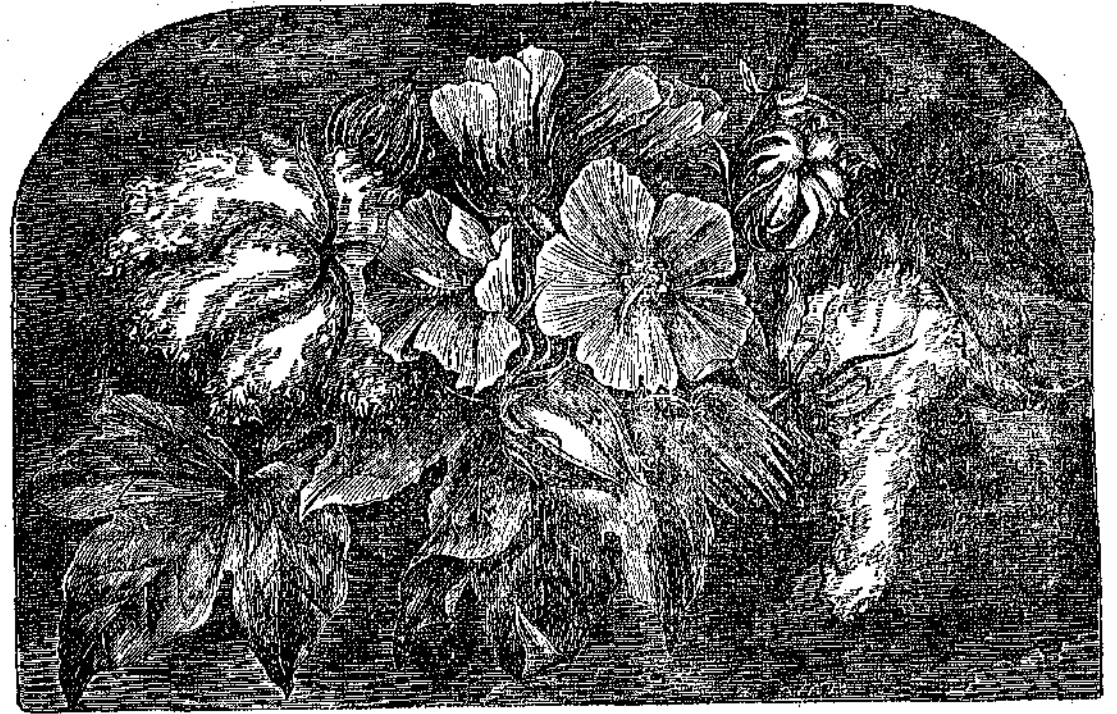
« Ἀντεστάθμισε τὴν ἀπώλειαν τοῦ ἀλόγου του, εἶπα, ἐπιθυμῶν νὰ μάθω τὴν γνώμην τοῦ λοχαγοῦ.

— Ἔννοεῖται, ἀπεκρίθη οὗτος, καὶ κατὰ τὰς ἰδέας τοῦ τόπου τοῦτο ἦτο δίκαιον. »

Ἄγνοῶ ἂν οἱ Ἰώσοι ἦναι ἀξιώμενοι ἢ ἀξιώμενοι διὰ τὴν εὐκολίαν μεθ' ἧς ὑποβάλλονται εἰς τὰ ἴθι τῶν χωρῶν ἐν αἷς ζωσίν' ἀποδεικνύει ἕμῶς ὁπωσδήποτε ἐξαιρετικὴν εὐκαμψίαν χαρακτηρισ καὶ νῦν συγχωρῶντα τὸ κακόν, ὅσῳκις ἀδύνατον εἶναι νὰ τὸ ἐμπαδίση.

Τὸ σιμοβίριον ἦτο κενόν· οἱ δ' ἐξευγμένοι ἡμῶν ἵπποι ἔτρεμον πρὸ πολλοῦ ἐπὶ τῆς χιόνος ἢ σελήνης ὠχρία πρὸς δυσμαίς καὶ εἰσέδδεν ὀπισθεν μεγάλων καὶ ἀμαυρῶν νεφῶν, κρεμαμένον ἐπὶ τῶν κορυφῶν τῶν μακρῶν κειμένων ὀρέων, ὡς ἐσχισμένου περιετάσματος βράκην. Ἐξήλυθον τῆς καλύβης. Παρὰ τὰς προρρήσεις τοῦ λοχαγοῦ, ὁ καιρὸς εἶχε καθαρισθῆ καὶ ἀνήγγελλον ὠραίαν πρωΐαν· τὸν ἄστρα ἐσχημάτιζον θαυμασίας ζωγραφίας ἐπὶ τοῦ ἠριζόντος, ἔπειτα δὲ ἠφανίζοντο ἀλλεπάλληλα, καὶ ὅσον αἱ λάμψεις τῆς αὐγῆς περιεχέοντο εἰς τὸν γλαυκὸν θόλον τοῦ οὐρανοῦ. αἱ κλιτύες τῶν ἀποτόμων ὀρέων ἐφωτίζοντο μικρὸν κατὰ μικρόν. Δεξιά καὶ ἀριστερὰ σκοτεινοὶ καὶ μυστηριώδεις κρημνοί, εἰς ὧν τοὺς μυχούς δμύχλη περιδινεῖτο, ὡς αἱ ὄφεις, διαδιδράσκουσα διὰ τῶν σχισμάτων τῶν βράχων, ὡς εἰ ἐφοβείτο τὴν προσέγγισιν τῆς ἡμέρας.

Τὸ πᾶν ἠσύχαζε καὶ ἐγαλνίαι ἐν τε τῷ οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, ὡς πρέπει νὰ ἤρημῃ ἡ καρδίη τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ ἐωθινήν προσευχῇ λεπτῇ καὶ ψυχρῇ αὔρα ὑπέπνεεν ἐκ σπανίων διαλειμμάτων ἀπ' ἀνατολῶν καὶ ἀνόρθου τὰς ὑπὸ πάχνης κεκαλυμμένας χεῖρας τῶν ἵππων. Ἀνεχωρήσαμεν ἀκολουθοῦντες τῇ ἀθλία πεντάδι ἵππων, μάλιστα ἐλκόντων τὰ ἀ-

Βάμβαξ.

1. Κάλυξ. — 2. Ἄνθος. — 3. Τὸ αὐτὸ ἔνθος τὴν βίαν ἡμέραν. — 4. Τὸ αὐτὸ τὴν νύκτα. — 5. Περικάλυμμα. — 6. Θήκη. — 7. Θήκη διανοιγομένη. — 8. Θήκη σχεδὸν ὄριμος. — 9. Θήκη ὄριμος. — βαμβάκιον τετελειωμένον. — 10. Τὸ βαμβάκιον διηνευρωμένον.

μάξια ἐπὶ τοῦ ὄρους Γοῦ, ἔτοιμοι νὰ ὑποβάλλωμεν τῷ τροχῷ πέτραν ὕψους πρὸς στιγμὴν ἀνακούφισαμεν τοὺς ἀσθμαίνοντας ἵππους. Ἡ κατηραμένη αὐτὴ ὀδὸς ἐφαίνετο ἄγουσα εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἀνέβαινε κατ' εὐθείαν γραμμὴν ὅσον μακρὰν ἢ ὄρασις ἐξετείνετο, κρυπτομένη ἔπειτα εἰς τὰ νέφη, φαινόμενα τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὅτι ἀνεπαύοντο ἐπὶ τῆς κορυφῆς αὐτοῦ, ὡς ἰεραεὶ ἐνεδρέων τὸ ὄμμα του· ἡ σπᾶνις τοῦ ἀέρος ἐγένετο τοσαύτη ὥστε ἠναγκαζόμεν νὰ ἐφίσταμαι συχνά, τὸ αἷμα ἀνέβαινε εἰς τὴν κεφαλήν μου καὶ ὁμῶς ἠθανόμην ὀλόκληρος ἀνεκφραστος εὐτυχίαν καὶ εὐθυμίαν, διότι ἠσθανόμην ἐμαυτὸν ὑπεράνω τοῦ κόσμου ἰστάμενον. Ἀπερχόμενοι μακρὰν τῆς κοινωνίας καὶ πλησιάζοντες εἰς τὴν φύσιν γινόμεθα πάλιν παιδιά· πᾶν τὸ μὴ ἀνηκόν εἰς τὴν ψυχὴν, πᾶν τὸ ὑπ' αὐτῆς ἀποκτηθὲν ἀποσπᾶται ἀπ' αὐτῆς· ἐπανέρχεται εἰς τὴν πρώτην αὐτῆς ὑπαρξιν καὶ εἰς τὴν ἐν τῷ μέλλοντι. Ὅστις ἐπλανήθη, ὡς ἐγὼ, ἐπὶ ἐρήμων ὀρέων καὶ παρετήρησεν ἐπὶ μακρὸν τὰ φαντασιώδη αὐτῶν σχήματα, ὅστις ἀνέπνευσεν ἀπλοστος τὸν ἀέρα τῶν κοιλάδων καὶ τῶν ὑψηλῶν κορυφῶν, ἐκεῖνος ἔννοε βεβαίως τὴν ἐπιθυμίαν μου νὰ περιγράψω τὰ ἐπαγωγὰ ταῦτα σκηνογραφήματα.

Σ.
(Ἔπεται τὸ τέλος.)

Β Α Μ Β Α Ξ .

— ooo —

Εἶδομεν πρὸ τίνος χρόνου χάρτην τοῦ εἰς ἐκάστην εὐρωπαϊκὴν χώραν εἰσαγομένου βαμβακίου μετ' ἐνδείξεως τῆς προσλεύσεως αὐτοῦ. Καὶ αἱ μὲν ἄλλαι χῶραι εἰσήγον ὀλίγον ἐκάστη, ἀλλ' ἐν ὅλῳ μεγάλαν ποσότητα, τὸ δὲ κυανῶν χροῖμα, εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἐν τῷ χάρτι ὁμοίαν, ἐξ Ἀμερικῆς μὲν μάλιστα καὶ ἐξ Ἰνδιῶν δὲ, καὶ ἄλλοθεν ἔκρεον, εἰσέπιπτε λάθρον εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ βεβαίως ὑπερδιπλάσιον τοῦ εἰς πᾶσαν τὴν λοιπὴν Εὐρώπην εἰσαγομένου βαμβακίου.

Περὶ τούτου λοιπὸν τοῦ εἰσαγομένου βαμβακίου, τοῦ τοσαύτην βαρύτητα ἐν τῇ ἀγγλικῇ πλάστιγγῃ ἔχοντος, δὲν εἶναι κακὸν νὰ εἰπομεν ὀλίγας λέξεις, ἀφ' οὗ μάλιστα εἶναι ἐν τῷ παρόντι ἐκ τῶν ἐσχυροτάτων τῶν ἀνθροποικίων ὄπλων.

Ὁ βαμβάξ, ἐκ τῆς οἰκογενείας τῶν μαλαχρεϊδῶν, ἔχει καρπὸν οὐτινος ἢ μεσοσχιδῆς σπερμαθῆκη περιέχει τὸ βαμβάκιον, τὸ αἴτιον τῆς ἐνδείας τῶν ἀγγλικῶν βαμβακουργείων καὶ μάλιστα τῶν τῆς Λιβερπόλως. Ἡ παρατιθεμένη εἰκὼν παρίστησι φυτὸν βαμβάκος μετὰ τοῦ ἄνθους καὶ τοῦ καρποῦ του, ἦτοι, ἰσχύρον ἢ θήκης, κατὰ τὰς διαφόρους αὐτῶν καταστάσεις, ἀνάπτυξιν, αὔξησιν καὶ ὀρίμωσιν. Ὁ πολῦτιμος τοῦ βαμβάκος χρῆσις ἢ τόση (ἐξ οὗ duvet διὰ τοῦ λα-

τακού (Lyria) συλλέγεται τὸν Σεπτέμβριον τότε αἱ περιέχουσαι αὐτὸν θήκαι, ὠριμάσασαι ἐντελῶς διανοίγουσιν αὐτῷ διέξοδον. Διακρίνεται δὲ τὸ βαμβάκιον εἰς βαμβάκιον ἐπίμηκες καὶ βαμβάκιον βραχύ. Ἐκ τοῦ ἐπιμήκους τὸ καλλίτερον προέρχεται ἐκ Γεωργίας, τῆς νήσου Βουρβόνας, ἐξ Ἀγύπτου καὶ Καίενης. Ἐκ τοῦ δευτέρου προτιμάται τὸ τῆς Αουζιάνης, τῆς Ἀλαβάνης καὶ τῆς Καρολίνας. Καὶ ἡ Μακεδονία δὲ παράγει καλὸν βαμβάκιον ἐξαγόμενον ἰδίως εἰς τὰ Γερμανικὰ κράτη.

Ἡ χρῆσις βαμβάκινων ὕφασμάτων εἶναι ἀρχαιοτάτη. Αὐτὸς ὁ Ἡρόδοτος φαίνεται ὅτι τὸν βαμβάκιον ἐνοεῖ λέγων « τὰ δὲ δένδρα τὰ ἄγρια αὐτοὶ φέρει καρπὸν εἴρια καλλιῶν τε προφέροντα καὶ ἀρετῇ τῶν ἀπὸ τῶν ὕλων καὶ ἐσθῆτι οἱ Ἴνδοι ἀπὸ τούτων τῶν δένδρων χρέωνται ». Κατὰ τὸν δέκατον Μ. Κ. αἰῶνα οἱ Ἀραβεὶς εἰσήγαγον εἰς Ἰσπανίαν καὶ ἐνεφύτευσαν τὸ δένδρον αὐτοῦ. Μετ' αὐτούς, ἀλλὰ κατὰ τὸν 14 αἰῶνα μόνον, τὸ Μιλάνον καὶ ἡ Βενετία ἤγειρον βαμβάκουρεία. Κατὰ τὸν Univers illustré (ἔτος Δ'. ἀριθμ. 178) ὁ πρῶτος ἐν Ἀγγλίᾳ ὑδρόμυλος πρὸς ὕφανσιν τοῦ πολυτίμου χνούδος κατασκευάσθη τῷ 1771 ἐν Κρομφόρδη (Λέσθου) ὑπὸ τοῦ περιφήμου Ἀρκουράϊτ. Ἀλλ' ἂν καὶ μεταξὺ τῶν τελευταίων παραδεχθέντων τὸ βαμβάκιον κρατῶν ὑπάρχη ἡ Ἀγγλία, εἰσάγει μὲν ὕσον εἶδος ἀνωτέρω, ἐξάγει δὲ ὑπὲρ τὰ 600 ἑκατομμύρια κατεργασμένου βαμβάκιου. Μετὰ τὴν Ἀγγλίαν καὶ τελευταία εἰσήγαγεν αὐτὸν ἡ Γαλλία χάρις εἰς τὴν τὰ πρῶτα ὑφαντικὰ βαμβάκιου συστήσαντα Ἀγγλον Μίλνιν εἰς τὸν ὁποῖον Λαυδοθέτος ὁ ΓΓ'. ἐχορήγησε τῷ 1783, 60, 000, φράγκων, τόπον καὶ ἐτήσιον μισθὸν 6,000 φρ. πρὸς ἐγκατάστασιν τοῦ πρώτου ὑφαντείου. Αἱ δὲ ἠνωμένη πολιτεία ἐξαγοραῖ ὕφασμένου βαμβάκιου 400 ἑκατομμύρια περίπου.

Σ.

ΠΕΡΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΩΝ.

—οοο—

Λειτουργίαι (1) ἐκτελούντο πρὸς Ἀθηναίους παντοῦ, ἔργα, ἐπιβεβλημένα ὑπὸ τῆς πόλεως εἰς τοὺς πολίτας, διὰ τῶν ὁποίων δὲν ἀπελάμβανεν μὲν πρόσδοτον, ἀπὸλλάττετο ὅμως δαπάναις ἦσαν δὲ αὐταὶ τακτικαὶ ἢ ἐγκύκλιαι, γινόμεναι κατ' ἔτος, καὶ εἰς χρόνους εἰρήνης, κατὰ τινα τάξιν, καὶ ἕκαστοι διὰ τὴν χρῆσιν τοῦ πολέμου.

Καὶ τῶν μὲν ἐγκυκλίων ἡ ἐπιστημοτάτη εἶναι ἡ

(1) Ἦσαν οὖν ἐπιβλήματα, ἔργα ὑπὲρ τοῦ δήμου, ἀπὸ τοῦ λεγτοῦ καὶ ἔργων. Διότι λεῖτος (λεῖτος, λήτος) ἀπὸ τοῦ λέως εἶναι.— δημοσία.—

χορηγία, δηλ. ἡ κατάστασις χοροῦ πρὸς μουσικοῦς ἀγῶνας εἰς ἑορτὰς τελούμενας μετὰ διδασκαλίαις σκηναίων παραστάσεων, τραγωδιῶν, κωμωδιῶν, ατυραίων δραμάτων, μετὰ ἑρτωδῶν ἀσμάτων ἢ διθυράμβων, ἢ μετὰ μουσικῶν ἔργων κιθαρῶδων αὐλωδῶν ἢ μετὰ χορῶν ὡς κυβέριστων καὶ τῶν τοιούτων. Χρέος δὲ τοῦ χορηγοῦ ἦν νὰ ἀνεύρη τὰ ἀναγκαῖα τοῦ χοροῦ, καὶ νὰ πληρῶνῃ δὲ τοὺς μὴ ἔχοντας χρέος νὰ ἐμφανισθῶσιν ἀμισθί' πρὸς δὲ τοῦτοις νὰ διδάξῃ καὶ ἀσκήσῃ αὐτούς, νὰ τρέφῃ κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον, καὶ νὰ προμηθεύσῃ εἰς αὐτούς τὰς ἀρμοδίους εἰς τὴν διδασκαλίαν στολὰς καὶ κόσμους (1), πράγματα ἀπαιτούμενα οὐ μόνον κῶπῃ καὶ μόχθῳ, ἀλλ' ἐπὶ μεγαλοπρεπῶν καὶ πολυαριθμῶν χορῶν καὶ δαπάναις μεγάλαις. Ἀναγινώσκουμεν π.χ. ὅτι εἰς δύο χορηγίας τραγωδιῶν ἐδαπανήθησαν 6,000 δραχμῶν, εἰς μίαν μόνην τραγικὴν χορηγίαν 3,000 φρ. ἀπ' ἐναντίας δὲ δι' ἓνα κυκλικὸν ἢ διθυραμβικὸν χορὸν μόνον 300 φρ. δι' ἓνα ἐκ παιδῶν ἀποτελούμενον χορὸν πυθόγυιστων 700 φρ. δι' ἓνα κωμικὸν χορὸν 400 φρ. Εἰ δὲ καὶ αἱ χορηγίαι, ἢ ὑπὸ μεγάλου πρὸς τὸ ἔργον διαφόρου, ἢ ὑπὸ φιλοδοξίας καὶ σπουδῆς πρὸς τὴν τοῦ δήμου εὐνοίαν, ἔπραττον πλέον τοῦ δέοντος, αὐτὴ ὅμως καὶ ἑκέρηνη ἢ χορηγία ἦν πάντως δαπανηρὸν ἔργον, ἀπὸ τοῦ ὁποῖου οἱ πλείστοι ἀσμένους ἔβλεπον ἑκέρηνη ἀπαλλακτομένους ὅθεν κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Δημοσθένους, ὅτε ἡ εὐπορία καθόλου ἐλαψε, πολλὰκις δύσκολον ἦν νὰ εὐροισῶσιν διὰ τὰς ἑορτὰς ἀπαιτούμενον ἀριθμὸν χορηγῶν ὥστε ἡ πόλις αὐτὴ ἀνεδέχετο τὴν χορηγίαν, καὶ διὰ τοῦτο χοροὶ τινες, καὶ ἴσως ὅλοι, καταργήθησαν, ὡς εἶναι γνωστὸν περὶ τοῦ τῆς κωμωδίας.

Ὁμοίαι δὲ καὶ ἦσαν δύσκολαι λειτουργίαι ἢ ἡ Γυμνασιαρχία διὰ τὰς μετὰ γυμνασίων ἀγῶνων τελούμενας ἑορτὰς. (2) Χρέος δὲ τοῦ Γυμνασιάρχου ἦν, ὡς φαίνεται, νὰ ἀσκήσῃ εἰς τὰ γυμνάσια ἐκείνους οἱ ὁποῖοι ἤθελον νὰ ἐμφανισθῶσιν ὡς ἀγωνισταί, νὰ τρέφῃ αὐτούς κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἀσκήσεως, καὶ κατὰ τοὺς ἀγῶνας αὐτοὺς νὰ παρασκευάσῃ τὴν ἀναγκαίαν κατασκευὴν καὶ διακόσμησιν τῆς παλαίστρας. Εἰς ἑορτὰς δὲ τινὰς ἐγίνοντο πρῶτοδρομίαι ἢ ἵπποδρομίαι μετ' ἀνημιμέων λαμπάδων, καὶ ἡ χορηγία τῆς πρὸς τοῦτο δαπάνης ἦν ἐπίσης λειτουργίαις συγγενῆς τῆς γυμνασιαρχικῆς, λαμπάδων καλούμενη. Κατὰ δὲ τινα δὴλωσιν τοῦ Λυσίου ἐξουδεσθῆναι τὴν εἰς τὰ Προμηθεῖα γυμνασιαρχίαν, ἑορτὴν μετὰ λαμπάδοδρομίας τελούμενην, 4200 δραχμῶν.

(1) Ἰδὲ Βασιλίου πολιτικῆς οικονομίας 1, σ. 600 κ. ἑ, 3.
(2) Αὐτόθι σελ. 609 κ. ἑ.

Ἐτέραι δὲ λειτουργίαι ἦν ἡ Ἀρχιερατία, ἣτοι ἡ ἡγεμονία ἑορτασίου πρεσβείας (θεωρίας) τοιαύτας δὲ ἀπέστειλεν ἡ πόλις εἰς πολλὰς ἐξωτερικὰς ἑορτὰς τούτων δὲ αἱ δαπάναι ἐχορηγοῦντο βεβαίως τὸ μὲν ἐκ τοῦ δημοσίου ταμείου, τὸ δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ ἀρχιερατοῦ, καὶ, ἐὰν οὗτος ἐσπούδαζε νὰ ἀναδειχθῇ ἀξίος τῆς πόλεως, ἦσαν πολλάκις ἰκανοὶς ἀξιόλογοι. (1) Ἐκτὸς τούτων ὑπῆρχον ἔτι ἄλλαι τινὲς ἦσαν γνωσταὶ λειτουργίαι, ὡς ἡ Ἀρχιερατία, περὶ τῆς ὁποίας οὐδὲν ἄλλο γινώσκουμεν ἢ ὅτι ἀνεφέρετο εἰς τὴν πομπὴν ἢ ὁποία ἐτελεῖτο κατὰ τὰ Σκιροφόρια πρὸς τιμὴν τῆς Ἀθηνᾶς, καὶ κατὰ τὴν ὁποίαν αἱ Ἀρχιερατοὶ, τέσσαρες κόραι ἐκ τῶν εὐγενεστάτων, αἱ καὶ εἰς τὴν ἀπεργασίαν τοῦ ἱεροῦ πέπλου μετασχοῦσαι, ὄφειλον νὰ πομπεύσωσι πρὸς δὲ τοῦτοις εἶδος τι τριηραρχικῆς λειτουργίας ἦν ἡ κατὰ τὰς ἑορτὰς ἀρματοδρομία καὶ αἱ σκιαμαχίαι τῶν πλοίων. Καὶ εἰς ἐκάστην δὲ τῶν φυλῶν καὶ δήμων ἰδίως ἐγίνοντο λειτουργίαι, καὶ δὴ τὸ μὲν ἐστίασις τῶν φυλετῶν ἢ δημοτῶν εἰς ἑορτασίμους παραστάσεις, τὸ δὲ χορηγία, καὶ γυμνασιαρχία κατὰ τοὺς ἐν τοῖς δήμοις τελούμενους πεντηγυρικούς ἀγῶνας (2). Εἰς τὰς λειτουργίας τοὺλάχιστον τὰς ὑπὲρ τῆς ὅλης πόλεως γινόμενας, ὑπεβάλλοντο κατὰ νόμον μόνον οἱ πλοῦσοι, τῶν ὁποίων ἡ περιουσία συνίστατο εἰς μεταχρῆν μεταλλείου, ἐπειδὴ ἐφορολογοῦντο ἄλλως ὑπὸ τῆς πόλεως. Ἐλεύθεροι δὲ ἀπὸ τῶν λειτουργῶν ἦσαν, τινὲς μὲν ἕνεκα μεγάλης πρὸς τὴν πόλιν εὐεργεσίας, ἄλλοι δὲ ἕνεκα ἀξιώματος, ὡς οἱ ἄρχοντες κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἀρχῆς αὐτῶν. Ἐκτὸς δὲ τούτων ἦσαν ἔτι ἐλεύθεροι αἱ ἀνέιδδοτοι ἐπίκληροι κόραι καὶ τὰ ὄρφανὰ μέχρι τοῦ πρώτου ἔτους μετὰ τὴν ἐνηλικιότητα. Οὐδεὶς δὲ ἦν ὑπόχρεος νὰ ἐκτελέσῃ συγχρόνως πλείονα τῆς μιᾶς λειτουργίας ἢ δύο λειτουργίας εἰς δύο κατὰ συνέχειαν ἔτη. (3) Περὶ δὲ τῆς ἀκολουθίας, καὶ ἢ ὄφειλον νὰ ἐκτελεθῶσιν αὐτὰς οἱ εἰς ταύτας ὑπόχρεοι, ὑπῆρχον φυσικῶς νομικοὶ τινες ὄρισμοι, τῶν ὁποίων ὅμως ἡ χρῆσις εἰς ἐκάστην ἰδίαν περίστασιν ἀπῆται ἰδίαν σκέψιν ὅθεν ἔργον τῶν φυλῶν ἦν (διότι αὐταὶ ὄριζον ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον ἐκάστη ἓνα λειτουργῶν) νὰ σκέπτονται καὶ νὰ ἀποφασίζωσι περὶ τούτων. Ἐὰν δὲ τις δὲν ἠρέσκετο εἰς τὴν ἀπόφασιν τούτων, ἀλλ' ἐνόμιζεν ἄλλον τινα μᾶλλον ὑπόχρεον ἑαυτοῦ, ἠδύνατο οὗτος, ὡς εἰς τὴν εἰσφορὰν καὶ τὴν τριηραρχίαν, νὰ προτείνῃ τὴν ἀνταλλαγὴν τῆς περιουσίας ἐκ τούτου δὲ πολλάκις προήρχετο δική, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ ἄρχων, εἰς τὸν κύκλον τοῦ ὁποῖου ἀνήκεν ἡ φροντίς

τῆς ἐκάστοτε ἑορτῆς, εἶχεν ἴσως τὴν δικαιοδοσίαν. Σπουδαιότερα δὲ καὶ δαπανηρότερα τῶν ἐγκυκλίων τούτων λειτουργῶν ἦν ἡ ἑκαπτος λειτουργία τῆς τριηραρχίας, ἣτοι ἡ κατάρτισις ἐνὸς πολεμικοῦ πλοίου διότι, ἀφ' ὅτου οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον οὐ μόνον τριήρεις ἀλλὰ καὶ τετρήρεις, πεντήρεις, τριακοντάρους, ἢ λέξις αὐτὴ ἦν ἐν χρῆσει καὶ ἐν ἀναφορᾷ πρὸς ταύτας (4). Καὶ πρὸ τῶν Περσικῶν μὲν πολέμων ὁ ἀριθμὸς τῶν πολεμικῶν πλοίων ἦν ἑλιγμένος ἐκάστη δὴλ. τῶν 48 Ναυκραγιῶν, ἢ, ἀπὸ τοῦ Κλεισθέ- νους, τῶν 50, χρέος εἶχε νὰ ἐξοπλίῃ ἐν πλοῖον ἀγνοοῦμεν δὲ πῶς ἐγίνετο τοῦτο ὅτε δὲ κηζήθη ὁ στόλος, καὶ αἱ Ἀθῆναι ἐγείναν κυρίως ναυτικὴ δύναμις, αἱ Ναυκραγαὶ δὲν ὑπῆρχον πλέον. Ἀλλ' ὁ Θεμιστοκλῆς καταπέσας τοὺς συμπολίτας του νὰ καταργήσωσι τὴν μέχρι τότε συνήθη διανομὴν τῆς προσόδου τῶν τοῦ Λαυρίου ἀργυρῶν μεταλλείων, καὶ νὰ δαπανῶσι τὰ χρήματα ταῦτα εἰς τὸν στόλον, ὥρισεν νὰ δίδωνται τὰ χρήματα ταῦτα εἰς ἑκατὸν ἐκ τῶν πλουσιωτέρων πολιτῶν ἀνὰ ἓν τάλαντον (διότι ἑκατὸν ἦν τὸ ὅλον ποσὸν τῆς προσόδου) καὶ ἀντὶ τούτου νὰ προσφέρῃ ἕκαστος τούτων ἀνὰ ἓν πλοῖον (2). Βραδύτερον δὲ οἱ στρατηγοὶ ὄριζον ἐκείνους οἱ ὅποιοι ὄφειλον νὰ τελεῶσιν ἐκάστοτε τριηραρχίαν, τηρουμένου βεβαίως ἐν τούτῳ νόμου τινος καὶ ἀκολουθίας, περὶ ὧν ὅμως οὐδὲν ἐπὶ πλέον γινώσκουμεν. Μόνον οἱ πλουσιώτατοι δὲ ὑπεχερόντο εἰς τὴν λειτουργίαν ταύτην διότι τριηραρχικὴ περιουσία τίθεται πολλὰκις ἀντὶ μεγάλης περιουσίας οὐδαμοῦ δὲ δηλοῦται ὁπόση ἦν αὐτῆ. Ἐὰν δὲ, ὡς ἀναφέρεται, ἐν τῇ περὶ πολιτεύματος τῶν Ἀθηναίων συγγραμᾷ (3) ἐξελέγοντο κατ' ἔτος 400 τριηραρχοὶ, ὑπολογίζεται ἴσως δι' ἑκαπτον πλοῖον εἰς τριήραρχος. Ὑπῆρχον ὅμως καὶ συντριηραρχαί τοῦτο ἔστι ἡ δι' ἓν πλοῖον λειτουργία ἐχορηγεῖτο κοινῶς ὑπὸ δύο τὸ δὲ πρῶτον ἀποδεικνύον παράδειγμα ταύτης ἀνήκει εἰς τὴν Ὀλυμπ. 92, 2 (π. X. 441) (4). Προσέφερε δὲ ἡ πόλις τὸ πλοῖον δηλ. σκάφος καὶ ἱστὸν, οἱ δὲ τριηραρχοὶ ὄφειλον νὰ φροντίσωσι περὶ τῶν ἀπαιτουμένων σκευῶν, περὶ ἀναγκαίων τινῶν βελτιώσεων καὶ περὶ τῶν ναυτῶν. Τὸν δὲ μισθὸν τούτων παρείχεν ἡ πόλις, βραδύτερον δὲ καὶ τὰ σκεῦη τῶν ὁποίων ὅμως τινὲς τῶν τριηραρχῶν δὲν ἔκαμον χρῆσιν, ἀλλ' ἠγόραζον ἄλλα ἐξ ἰδίων, ἵνα φανώσιν πατριωτικώτεροι. ἀπ' ἐναντίας δὲ ἄλλοι, ἵνα καταστήσωσι τὸ βῆρος ὅσον τὸ δυνατὸν ἐλαφρότερον ἐξέθετον τοῦτο εἰς μειοδοσίαν (5). Ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὸν

(1) Βοιχ. Ἐπιγρ. σελ. 167.—
(2) Πολύαν. Α, 30. β.—
(3) Ψευδ. Ξενοφ. περὶ πολιτ. Ἀθην. κεφ. 3 § 4 Παραβαλ. περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν πλοίων Σπράδωνα Θ, σ. 393.
(4) Βοιχ. Πολ. Οἰκον. σελ. 710.—(5) Αὐτόθι σ. 717, 35.

τρόπον τούτον αἱ ἀπαιτούμεναι παρασκευαί ἢ κακῶς ἢ βραδύως ἐξετελοῦντο, ἐνίοτε δὲ καὶ ὅλως παρημελοῦντο, ἐφημέροισι καὶ ἐπὶ τῆς τριηραρχίας ἢ διὰ τὴν εἰσφορὰν πρότερον εἰσαχθεῖσα εἰς συμμορίας διαιρέσει, ὥστε ἢ αἱ αὐταὶ συμμορίαὶ ἐχρησίμευον καὶ πρὸς τοὺς δύο σκοποὺς ἢ τοὐλάχιστον αἱ τριηραρχικαὶ συμμορίαὶ ἐσχηματίσθησαν ὅλως ἀναλόγως πρὸς τὰς τῆς εἰσφορᾶς. Πιθανώτερον δὲ εἶναι τὸ πρῶτον (1) καθ' ἣν περίστασιν πρόδηλον εἶναι ὅτι τὰ βάρη ἐπιπτε μόνον εἰς τοὺς ἐν ταῖς συμμορίαις ἀνήκοντας πλουσίους, οἱ δὲ διὰ τῆς εἰσφορᾶς ἀνάγοντες εἰς ταύτας πένητες ἦσαν ἐλεύθεροι. Εἰς ἐκάστην δὲ συμμορίαν ἦν ἀριθμὸς τις πλοίων ἐπιβεβλημένοι· ταῦτα δὲ διενεμόντο πρὸς ἀλλήλους τὰ μέλη ταύτης ὥστε ποτὲ μὲν περισσότεροι ποτὲ δὲ ὀλιγώτεροι συνήνουντο δι' ἑν πλοῖον· οἱ δὲ οὕτω συνενόμενοι ἐκαλοῦντο συντελεῖς. Ἀλλὰ καὶ κατὰ ταύτην τὴν διάταξιν οἱ τῶν συμμοριῶν προϊστάμενοι πλουσιώτατοι τριηραρχοὶ κατώριστοι νὰ ἀποβάλλωσιν ἀφ' ἑαυτῶν τὸ βᾶρος καὶ νὰ προστρέψωσιν αὐτὸ εἰς τοὺς λοιπούς. Ὅθεν ὁ Δημοσθένης προέτεινε ἄλλον τινὰ τρόπον, καθ' ἣν ἡ τριηραρχία κατέστη διαμέρις τις ὡρισμένης καὶ ἀκριβοῦς προδιαγεγραμμένης. Ἡ κατὰ συμμορίας διὰ ὑπερσεία καταργήθη, ἀντὶ τούτου δὲ διετάχθη νὰ συντελοῦσιν εἰς τὰς δαπάνας ὅλοι ἐκτὸς τῶν πνευστέρων, κατὰ λόγον τῆς περιουσίας τῶν, τῆς ἐξαρτύσεως ἑνὸς πλοίου ἐπιβαλλομένης εἰς δέκα τάλαντα, ὥστε ὁ ἔχων ἑν τάλαντον ὑπερχεοῦτο εἰς ἐξάκτυσιν ἑνὸς πλοίου, ὁ ἔχων εἴκοσι, δυοῖ· οἱ δὲ ἔχοντες περιουσίαν μικροτέραν τοῦ τάλαντου συνήνουντο μετ' ἄλλων, ἕως οὗ ἡ περιουσία αὐτῶν ἀπετέλει ἑν τάλαντον, καὶ ἕκαστος ὤφειλε νὰ συνεισέρῃ ἀναλόγως τῆς περιουσίας του. (2) Ὁ χρόνος τοῦ ἔργου διήρκει, ὡς καὶ πρότερον ἐν ἔτος· οἱ δὲ τριηραρχήσαντες ἐπὶ τοσαύτον χρόνον ἦσαν ἐλεύθεροι ὑπερσείας τὸ ἐπόμενον, ἴσως δὲ καὶ τὰ δύο ἐπόμενα ἔτη, ἐν καὶ τινες δὲν ἐπιωφελοῦντο ἐκ τοῦ δικαιώματος τούτου. Αἱ ἐτήσιοι δαπάναι δι' ἑν πλοῖον ἦσαν κατὰ μέσον ἔρον 40 μναὶ ἕως ἐν τάλαντον. Μετὰ δὲ τὸ τέλος τῆς ὑπερσείας ἦν ὑπόχρεος ὁ τριηραρχος, ὁ ἐξαρτύσας καὶ διοικήσας τὸ πλοῖον, νὰ δώσῃ λόγον πρὸς τῶν λογιστῶν οὐδὲ ὅλως δὲ εἶναι παράδοξον τοῦτο, ἐπειδὴ ὤφειλε νὰ ἀποδώσῃ εἰς καλὴν κατάστασιν τὸ ἐμπιστευθὲν εἰς αὐτὸν πλοῖον καὶ τὰ σκευῆ· πρὸς δὲ τούτοις καὶ

χρήματα ἐλάμβανεν ἀπὸ τοῦ δημοσίου ταμείου ἢ πρὸς μισθοδοσίαν τῶν ναυτῶν ἢ πρὸς ἄλλας χρήσεις. (1) Οἱ ἄρχοντες δὲ, εἰς τοὺς ὁποίους ὤφειλε νὰ παραδώσῃ τὸ πλοῖον καὶ τὰ σκευῆ, ἦσαν οἱ ἐπιμεληταὶ τῶν νεωρίων, οἱ ὁποῖοι δὲν ἐπραττε τοῦτο προσεκάλουν αὐτὸν εἰς τὸ δικαστήριον. (2) Ἦν δὲ ὑπόχρεος ὁ τριηραρχος νὰ μὲν ἐν τῷ πλοίῳ ἐφ' ἑσὸν ὁ ὀρισθεὶς διάδοχος αὐτοῦ διαδεχθῆ τούτον· ἐάν δὲ οὗτος δὲν ἤρχετο κατὰ τὸν προσήκοντα χρόνον, ἠδύνατο ἐκεῖνος ἕνεκα τῆς ἐκ τούτου ἐπαυξησάσης ζημίας νὰ ἐγκαλέσῃ αὐτὸν (δίκην τοῦ ἐπιτρηραρχήματος.) (3). Ἐάν δὲ τις ἐνόμιζεν ὅτι τὸ ἔργον ἔπρεπε νὰ ἐπιβληθῆ οὐχὶ εἰς αὐτὸν ἀλλ' εἰς ἄλλον, ἠδύνατο νὰ προκαλέσῃ τοῦτον εἰς ἀνταλλαγὴν περιουσίας, ὡς συνέβαινε καὶ εἰς τὰς ἄλλας λειτουργίας. (4) Ἐἴχε δὲ τὸ δικαίωμα ὁ προκαλούμενος νὰ ἐνεργάσῃ ἀμέσως τὴν περιουσίαν τοῦ προκαλοῦντος καὶ νὰ σφραγίσῃ τὴν οὐσίαν αὐτοῦ καὶ ἀντιστρόφως ὁ προκαλὼν. Ἐντὺς δὲ τριῶν ἡμερῶν παρέδιδον ἀμφοτέρω ἀπόγραφον τῆς περιουσίας τῶν, τοῦ ὁποίου τὴν ἀλήθειαν ὤφειλον νὰ ἐπικυρώσωσι δι' ὄρκου. Ἐάν δὲ ὁ μὲν εἰς ἐπέμεινεν ἀπαιτῶν ἀνταλλαγὴν (ἀντίδοσιν), ὁ δὲ ἄλλος ἀπέβαλλε ταύτην, ἐλέγτο δικαστικῶς ἢ ὑπόθεσις, δικαζόντων τῶν στρατηγῶν (τοῦτ' ἔστι εἰς τὴν τριηραρχίαν εἰς ἄλλας δὲ λειτουργίας, ἄλλοι ἄρχοντες) καὶ οἱ δικασταὶ ἀπεφάσκον ἐάν ὁ προκαλούμενος ὤφειλε ἢ τὴν λειτουργίαν νὰ ἀναδεχθῆ ἢ τὴν περιουσίαν του νὰ ἀνταλλάξῃ, ἢ ἀντιστρόφως, ὁ προκαλὼν, καὶ νὰ παύσῃ τῆς ἀπὸ τοῦ ἄλλου ἀπαιτήσεως. Σπανίως δὲ ἐγίνετο ἀνταλλαγὴ ἢ οὐδέποτε, ἐπειδὴ ὁ προκαλούμενος ἐάν οἱ δικασταὶ ἐπέβαλλον εἰς αὐτὸν τὸ ἐν τῶν δύο, ἢ τὴν λειτουργίαν νὰ ἀναδεχθῆ, ἢ τὴν περιουσίαν του νὰ ἀνταλλάξῃ, περιθυμώτερον ἐδέχετο τὸ πρῶτον. Μέχρι δικαστικῆς δὲ ἀποφάσεως προέβαινον κατὰ κρίσιν.

Ἐάν δὲ ἀναθεωρήσωμεν ἤδη ἐν τέλει ὅλα ταῦτα τὰ εἰς τοὺς πλουσίους ἐπιβαλλόμενα ἔργα, δυνατὸν εἶναι νὰ νομίσωμεν ὅτι δὲν ἔχει ἄδικον ὁ συγγραφεὺς τοῦ μικροῦ περὶ πολιτείας Ἀθηναίων συγγράμματος, λέγων ὅτι ὁ δῆμος ἐσοῦπει διὰ τῆς δαπάνης ταύτης, ἢ ὁποία, μάλιστα δὲ εἰς τὰς ἐγκυκλίους λειτουργίας, ἐγίνετο πρὸς εὐχαρίστησιν αὐτοῦ, νὰ καταστήσῃ πένητας καὶ νὰ ταπεινώσῃ τοὺς πλουσίους. Ἐάν ὅμως ἀπροκαταλήτως ἐξετάσωμεν τὸ πρᾶγμα, θέλει φανῆ ὑπ' ἄλλην ὄψιν βεβαίως δὲν ἀρνούμεθα ὅτι, ἐάν αἱ λειτουργίαι δὲν διενεμόντο δικαίως καὶ κατ' ἀξίαν τῶν εἰς ταύτας ὑποχρέων, ἦτο δυνατὸν νὰ καταπέζωνται τινες μεγάλως ἐκ τούτου, ὡς καὶ ἀκριβοῦς κα-

(1) Παραβλ. Ἀρχαιοτ. τοῦ δημοσ. Ἑλλην. δικαίου ὑπὸ Σχοιμάνου σελ. 328, καὶ αὐτοῦ Σκουπῆ Κριτικὴν ἐπιστολ. εἰς Γοδ. Ἑρμαννον σ. 430, Βοιμῆλιον εἰς Ἀρχαιοτ. ἔρημ. 1852 σ. 59, Βάκην Σχολ. Ἰστορ. Δ'. σ. 456, Βεστερμανν. εἰς Δημοσθ. Ὀλονθ. Π. § 29. Γούαντιον Βοικχ. Πολιτ. Οἰκον. 1. σ. 727, 684 καὶ Ἐπιγρ. σ. 178.—
(2) Βοικχ. Πολ. Οἰκον. 1. σ. 727.—
(3) Αὐτόθι σ. 702 Παραβ. Ἐπιγρ. σ. 474.—
(4) Αὐτόθι σ. 706.—
(5) Παραβ. Ἐπιγρ. σ. 491 καὶ 534.
(6) Ἀττικῆς δίκης σ. 554.—
(7) Βοικχ. Πολιτ. Οἰκον. 1, σ. 749.

τεπέζοντο· καὶ τοῦτο δὲ εἶναι βέβαιον ὅτι τινες ὑπὸ ματαιοδοξίας ἢ ἵνα καταστῶσι προσφιλεῖς ἔπραττον ὑπὲρ δύναμιν καὶ διέφθειρον τὴν περιουσίαν τῶν, τοῦτο ἔμως ἦν ἐξαιρέσις τοῦ κανόνος. Εἰς δικαίαν ὅμως διανομήν, ὡς οἱ νόμοι προέγραφον, καὶ εἰς ἐμφρονα περιορισμὸν εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῶν νόμων, ἀνευ μικρολογίας, ὡς καὶ ἀνευ περιττῆς ὑπερβολῆς, ἡ δαπάνη ἦν οὐχὶ μεγαλειτέρα ἐκεῖνης, ἣν ἠδύνατο νὰ χορηγήσωσιν αἱ πρόσοδοι τῶν πλουσίων, ἀνευ βλάβης τοῦ κεφαλαίου τῆς περιουσίας. Δὲν πρέπει δὲ νὰ λησμονώμεν ὅτι ἡ πρόσοδος τῶν κεφαλαίων ἦν τὸ πάλαι πολὺ μεγαλειτέρα ἢ σήμερον ὅτι κατὰ τὴν δουλείαν τὸ κέρδος τοῦ κεφαλαίου τοσοῦτον μεγαλειτέρον ἦν, ὅσον ὀλιγωτέρα ἦν ἡ μεταχῆ τοῦ ἐργαζομένου ὅτι καλῶς διαχειριζόμενον κεφάλαιον ἦτο δυνατὸν νὰ διπλασιασθῆ εἰς ὀλίγα ἔτη· ταῦτα δὲ ἔχοντες κατὰ νόον, θέλομεν ὁμολογήσαι ὅτι ἕκαστον ποσὸν δαπανώμενον εἰς τὰς λειτουργίας, σχετικῶς πρὸς τὴν περιουσίαν τοῦ λειτουργοῦντος, οὐδὲ τὴν ἡμίση ἀξίαν εἶχεν ἐκεῖνης, ἣν ἠθέλεν ἔχει κατὰ τοὺς χρόνους ἡμῶν τὸ αὐτὸ ποσὸν ἐπὶ τῆς αὐτῆς περιουσίας.

Ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ.

Ε. Π. ΜΟΥΧΤΟΥΡΗΣ.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΓΙΓΑΝΤΙΑΙΟΥ ΔΕΝΔΡΟΥ

MAMUTHI.

—οοο—

Ἦν ταῖς ἐκθέσεσι πρὸς τὴν ἐν Ἰδιμβούργῳ βοτανικῆν ἑταιρίαν, ἀναφέρει ὁ William Murray τὰ ἀκόλουθα, ἀφορῶντα τὴν περιγραφὴν τούτων τῶν ἐν Βύρῳπῃ ἀγνώστων γιγαντιαίων δένδρων, ἕτινα ἕνεκα τοῦ μεγέθους αὐτῶν ἐπινομάσθησαν κολοσσιαῖα, γιγαντιαῖα, καὶ πρὸς τιμὴν τοῦ ἀοιδίου ναυάρχου Wellington, Wellingtonia gigantea.

Ὁ πρῶτος τόπος ὅπου ἀπηντήθησαν παριστάνει μικρὸν τι δάσος καλούμενον Calaveros grove, νῦν δὲ καλεῖται Mamuth, δάσος πλησίον τῶν ἐγθῶν τοῦ ποταμοῦ τοῦ ἁγίου Στανισλάου καὶ τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου εἰς ὕψος 4,600 ποδῶν ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης. Ἐνταῦθα εὐρέθησαν 92 τοιαῦτα κολοσσιαῖα δένδρα. Ἐκτὸς τούτου ἀνεκαλύφθησαν ἄλλαι δύο τοποθεσίαι ὅπου φέρονται, ἡ μία εἰς τὸ Muriposa μὲ 460, καὶ ἡ ἑτέρα Fresno County μὲ 600 δένδρα. Τὸ ὕψος τῶν δένδρων τούτων ἀναβίνει μέχρι τῶν 300 ποδῶν, ἡ δὲ περίμετρος αὐτῶν εἰς 90 περίπου πόδας. Ὁ Murray εἶδε δένδρον τοιοῦτον τοῦ ὁποίου τὸ ὕψος ἀνέβη εἰς 410 πόδας καὶ ἕτερον ἔχον περίμετρον 946 πόδας, ἄρα ὑψηλότερον τοῦ θόλου τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Πέτρου ἐν Ρώμῃ.

Τὰ δένδρα ταῦτα ἀνυψοῦνται ὡς γιγαντιαῖα γῆλαι· μέχρι τῶν 2/3 τοῦ ὕψους αὐτῶν εἶναι ἀνευ κλώνων· ὁ φλοιὸς τῶν εἶναι ἐνίοτε καθῆτως διεβρημένος, ὥστε φαίνεται ὁμοίως μὲ βραδωτοὺς κίονας. Αἱ εἰς Ἀγγλίαν μετανεχθεῖσαι φωτογραφίαι τοῦ δένδρου τούτου ἐπροξένησαν τὴν μεγίστην ἐντύπωσιν εἰς τοὺς περὶ τὰ ἀντικείμενα ταῦτα καταγενομένους.

Μικρὰ τοιαῦτα δένδρα μετέφεραν εἰς Ἱρλανδίαν, ἕτινα πρὸς μεγίστην τῶν βοτανικῶν εὐχαρίστησιν ἤρχισαν νὰ ἀνθίζωσιν καὶ νὰ καρποφοροῦν.

Ἔτερον ὅμοιον ὡσαύτως γιγαντιαῖον δένδρον ἀνεκαλύφθη καὶ εἰς ἄλλο μέρος τῆς Καλλιφορνίας ἐνομαζόμενον Sequoia sempervirens.

Ξ. ΑΛΛΑΝΔΕΡΡ.

Ο ΣΑΧΗΣ ΤΗΣ ΠΕΡΣΙΑΣ.

Μετὰ τὴν Κιμῶνιον εἰρήνην, μετὰ τὴν κατάκτησιν τῆς Περσίας ὑπὸ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου καὶ μετὰ τὴν πτώσιν τοῦ τούρκου καταπολεμήσαντος τοὺς Πέρσας βυζαντινοῦ κράτους δὲν ὑπάρχει πλέον λόγος ἔχθρας πρὸς τὴν Περσίαν· τοὺς κατ' ἐξοχὴν ὑπὸ τῶν προγόνων ἡμῶν Ἑλλήνων βαρβάρους θεωροῦμενους, τοὺς Πέρσας, διεδέχθησαν παρὰ ταῖς ἀπογόνους αὐτῶν ἄλλοι βάρβαροι, εἰς οὓς ἐφαρμόζεται τὸ τοῦ Ἀριστείδου· « ἄχθος ἂν οὗτος (ὁ ἕλιος), ἔφη, ταύτην πορεύηται τὴν πορείαν, Ἀθηναῖοι πολεμήσουσι Πέρσας ὑπὲρ τῆς δεδωμένης χώρας καὶ τῶν ἡσθημένων καὶ κατακαυμένων ἰσθμῶν. » Εὐρισκόμεθα μακρὰν τῆς Περσίας καὶ δὲν ὑπάρχει πλέον λόγος ἵνα καύσωμεν τὰς Σάρδεις τοῦ Πέρσου μονάρχου, οὔτε οἱ τῆς Ἰωνίας Ἕλληνας πολεμοῦσι πρὸς τοὺς Πέρσας. Ἐξ ἐναντίας, πρὸ τινῶν μνηῶν συνήψαμεν πρὸς τὴν ἀδικόπως ἐπὶ τὰ κρείττω προβαίνουσαν Περσίαν ἐμπορικῶν συνθηκῶν διὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβείας ἡμῶν. Ὁ νῦν Σάκης, οὗ τινος παρατιθέμεθα τὴν εἰκόνα, ἀντιγεγραμμένην ἐκ πρωτοτύπου περσικῆς ἐλαιογραφίας, σταλείσης τῷ Σουλτάνῳ, εἶναι μέγας φίλος τῆς προσόδου καὶ ἐπιμελεῖα αὐτοῦ ἐκπαιδεύονται ἐν Γαλλίᾳ καὶ ἰδίως ἐν Διέππῃ πολλοὶ Περσῶν παῖδες.

ΠΟΡΚΕΡΑΙ.

Τῷ ὄντι παγκόσμιος εἶναι ὁ γαλλικὸς Μηγέτωρ ἀφ' οὗ ἐν αὐτῷ ἀναγκαζόμεθα ν' ἀρυσθῶμεν πληροφορίας τινὰς περὶ τοῦ ὑπὸ τοῦ Ἀττικοῦ ἀστεροσκοπείου ἀνακαλυφθέντος κομήτου, τὸν ὁποῖον δὲν πρέπει νὰ συγχέωμεν μὲ τὸν νῦν φαινόμενον, ἀνακαλυφθέντα τὸ πρῶτον ἐν Μασσαχουσέτῃ.

Ο Σάκης της Πελοπίας.

« Ο Κ. Ιούλιος Σμιτ, διευθυντής του αστεροσκοπίου Αθηνών, ανέκαλυψε τον νέον κομήτην ὡρας πέντε πρὸ τοῦ Κ. Τέμπελ, τὴν 2 Ἰουλίου περὶ τὴν δεκάτην καὶ ἡμισίαν τῆς νυκτός. Τὸ ἄστρον ἐφαινετο τότε καὶ εἰς τὸν γυμνὸν ὀφθαλμὸν, ἂν καὶ ἦτο φέγγος σελήνης, ἀλλ' ἡ λάμψις αὐτοῦ ἐλαττοῦται ταχύτατα. Ο Κ. Σμιτ τὸν παρατήρησε μέχρι τῆς 11 ὥρας, ἴσως δὲ καὶ τὰς ἐπομένους ἡμέρας. Οἱ δὲ κύριοι Σμιθων καὶ Τέμπελ ὤρισαν τινὰς θέσεις τὴν 5, 7, 11 καὶ 16 Ἰουλίου. Δυστυχῶς φαίνεται ὅτι κἀνὼν

ἐκ τῶν μεγάλων ἀστεροσκοπειῶν δὲν παρατήρησαν τὸν κομήτην. Ο Κ. Weiss ἀστρονόμος τῆς Πιέννης ἐσχέδιασε τὴν τροχίαν κατὰ τὰς παρατηρήσεις τῶν 2, 3 καὶ 4 Ἰουλίου· τὸ δὲ ἀποτέλεσμα τοῦ ὑπολογισμοῦ αὐτοῦ συμφωνεῖ ἱκανῶς πρὸς τὴν τροχίαν τὴν ἐκδοθείσαν ὑπὸ τοῦ Κ. Seeling ἐξ Ἀλτόνης, καὶ σταριζομένην εἰς θέσεις ἤττον πλησίον κειμένης. » Κατὰ τὰς ὑποθέσεις τοῦ Κ. Seeling, ὁ κομήτης εἶχε τὴν 28 Ἰουλίου εἰς τὰς 10 τῆς νυκτός ἀνάβασιν εὐθείαν 13 ὥρων, 1 ὥρα 48 λεπτῶν, 48 δευτέρων λεπτῶν

καὶ ἀρκτικὴν ἔγκλισιν μίαις μοίρας 53 λεπτῶν καὶ ἔδυσσε τὴν ἡμέραν ἐκείνην περὶ τὴν 10 ὥραν καὶ 43 λεπτά τῆς νυκτός. Ἀλλ' ἡ λάμψις τοῦ μολίς εἶναι τὸ ἑκατοστὸν τῆς προτέρας.

» Ο κομήτης οὗτος ἐφάνη ἐξαίφνης ὡς ὁ μέγας κομήτης τοῦ παρελθόντος ἔτους. Ἀλλ' ἡ ἀναλογία αὐτῆ μόνον κατὰ τὸ φαινόμενον ὑπάρχει, διότι ὁ τοῦ 1861 εἶχεν ἤδη παρατηρηθῆ εἰς τὸ νότιον ἡμισφαίριον πολὺν χρόνον πρὶν ἢ φανῆ εἰς τὴν Εὐρώπην, ἐν ᾧ ὁ σημερινὸς δὲν ἤρχησε νὰ ἦναι καταφανὴς εἰμὴ ὅτε ἀνεκαλύφθη. Τοῦτο ἐξηγεῖται διότι ἡ θέσις τῆς τροχιάς ὀλίγον κλίνει ὡς πρὸς τὴν ἐκλειπτικὴν καὶ παρέχει περιήλιον διάστημα ἴσον σχεδὸν πρὸς τὸ μεταξὺ γῆς καὶ ἡλίου. Ἐκ τούτων ἐξάγεται ὅτι ὁ κομήτης ἐπλησίωσε πρὸς ἡμᾶς μετὰ ταχύτητος ἴσης πρὸς τὸ ἄθροισμα τῆς ἰδίας αὐτοῦ μετακινήσεως καὶ τῆς ταχύτητος τῆς γῆς, καὶ ὅτι τὴν σήμερον ἀπέρχεται μετὰ τῆς αὐτῆς ταχύτητος. Τὴν 4 Ἰουλίου διέβηκε ὑπὲρ τὴν γῆν εἰς διάστημα 4 ἑκατομμυρίων λευγῶν περίπου. »

Ὁ δὲ Κ. Τέμπελ ἐπιστέλλει τὰ ἑξῆς εἰς τὸν Σημιαφόρον τῆς Μασσαλίας:

« Ὁ ὑπὸ τοῦ πατρὸς Ρόζα ἀνακαλυφθεὶς κομήτης τὴν 23 Ἰουλίου εἶναι νέος· δὲν εἶναι δὲ ὀφθεὶς τῆ 2 Ἰουλίου. Παρατήρησα χθὲς πρὸ ἑσπέρας ὅτι ἦν εἰσέτι ἐν τῷ ἀστερισμῷ τοῦ Καμηλοπάρδου, ἀλλ' ἠναγκάσθην νὰ μετακομίσω τὸ τηλεσκόπιον εἰς τὸν κῆπον, ὅπως ἴδω τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ οὐρανοῦ· ὁ ἄνεμος ὅμως μὲ ἐμπόδιζε νὰ παρατήρησω ἀκριβῶς.

» Ὁ κομήτης τοῦ πατρὸς Ρόζα ἦν ὠραϊότατος καίτοι δυσκόλιος ἐμφανῆς πρὸς τὸν ἀπλῶς βλέποντα· κατὰ τὸ μέγα μου τηλεσκόπιον παρέχει ὄψιν παραπλησίαν τῇ τοῦ μεγάλου κομήτου τοῦ 1861, ἀλλ' εἰς μικρότερον σχῆμα· ὁ πυρὴν αὐτοῦ, διάπυρος μάλιστα καὶ εὐδιάκριτος, περιβάλλεται νεφελοειδεὶ πέπλῳ 8 ἕως 10 λεπτῶν διαμέτρου· ἀντιτείνει δὲ τῷ ἡλίῳ οὐρὰν ἕως 4 μοιρῶν μήκους καὶ μόνον 10 ἕως 12 λεπτῶν πλάτους. Ἡ μὲν πορεία αὐτοῦ εἶναι βραδυτάτη, ἡ δὲ θέσις κατ' εὐθείαν ἀνάβασιν 90 περίπου μοιρῶν καὶ ἡ ἔγκλισις 72 καὶ ἡμισείας.

» Ὁ κομήτης τῆς 2 Ἰουλίου, ὃν ὁ διευθυντὴς τοῦ Ἀστεροσκοπίου Αθηνῶν Ιούλιος Σμιτ ἀνεκάλυψε τὴν αὐτὴν ὡς κατὰ νύκτα εὐρίσκειται τὴν σήμερον παρὰ τὸν ἰσημερινὸν ἐν τῷ ἀστερισμῷ τῆς Παρθένου. Εἰ καὶ ἐν ὀλίγαις ἡμέραις ἠλαττοῦται τὸ τε φῶς καὶ ἡ πορεία αὐτοῦ, ἠδυνήθηεν νὰ κατορθώσω παρατηρήσεις ἐπ' αὐτοῦ τὰς 23 καὶ 24 Ἰουλίου. »

Τηλεγράφημα δ' ἐξ Ἀλγερίας τῆς 2 Αὐγούστου 1862 τετάρτην ὥραν καὶ 2 ὥρα 25 λεπτά τῆς ἑσπέρας, σταλὲν ὑπὸ τοῦ γενικοῦ διοικητοῦ στρατάρχου καὶ δουκὸς Μικλακῶφ πρὸς τὸν στρατάρχην Vaillant, μέλος τῆς Ἀκαδημίας, λέγει ὅτι τὴν προτεραίαν κατὰ τὴν ἐν-

νάτην καὶ 55 λεπτά τῆς νυκτός ὁ Κ. Βυλάρδος ἀνεκάλυψε κομήτην ἐν τῷ ἀστερισμῷ τοῦ Καμηλοπάρδου εἰς 6 ὥρων εὐθείαν ἀνάβασιν καὶ 17 μοιρῶν βορείου πολικῆς ἀποστάσεως, μέγαν ἔχοντα πυρῆνα καὶ διαφανεστάτην κόμην.

Ὁ δεύτερος τῶν πρὸ μικροῦ ἀνακαλυφθέντων κομητῶν, ὁ ἐν μὲν Φλωρεντία τῆ 22 Ἰουλίου παρατηρηθεὶς ὑπὸ τῶν Κ.Κ. Πακινῶδου καὶ Τουσσαίντου, ἐν δὲ Ρώμῃ τῆ 25 Ἰουλίου ὑπὸ τοῦ πατρὸς Ρόζα, τῆ 27 ἐν Κοπενάγῃ ὑπὸ τοῦ Κ. Σχιελλεράπου, εἶνε πλέον καταφανὴς ὡς εἶπομεν καὶ εἰς τὸν γυμνὸν ὀφθαλμὸν καὶ θέλει φανῆ ὠραϊότατος περὶ τὸ τέλος τοῦ μηνός (ε. ν) κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τοῦ Κ. Ὀρναδέιν, ὡς πάλιν ὁ Μηνώτωρ λέγει. Τὴν 4 Αὐγούστου καθ' ἣν παρατηρήθη εἰς τὸν μεσημβρινὸν τῆς Βιέννης διεκρίνετο ἤδη ἀνευ τηλεσκοπίου. Ἡ κόμη αὐτοῦ εἶχε σχῆμα βριπίδιου· ἡ οὐρὰ εἶχεν ἤδη μήκος ἡμισείας μοίρας ταῖς πρώταις ἡμέραις τοῦ Αὐγούστου. Ὁ δὲ πυρὴν ἰσχυρῶς μεγεθυόμενος λάμπει ὡς ἀστὴρ ἕκτου μεγέθους.

Κατὰ τὸ αἶδ. πατέρα Σέκχιν τὸ μικρὸν νέφος εἶναι στρογγύλον, διαμέτρου 3 ἕως 4 λεπτῶν, ἐξέχον πρὸς τὸ μέρος τοῦ ἡλίου· ἀλλ' ἡ οὐρὰ μολίς ἀρχίζει νὰ φαίνεται.

Ἡ τροχιά τοῦ ἀστρου τοῦτου ὁμοιάζει ὀλίγον πρὸς τὴν τοῦ κομήτου τοῦ 770, ὑπολογιζομένου κατὰ τὰς σινικὰς παρατηρήσεις.

Περὶ τὰ τέλη τοῦ Αὐγούστου (ν.ε) ἡ λάμψις τοῦ κομήτου εἶναι δωδεκαπλασίον ἢ κατὰ τὴν 31 Ἰουλίου. Περὶ μέσον τὸν Σεπτέμβριον θέλει διέλθει τὸν ἰσημερινὸν καὶ θέλει δύσει τότε περὶ τὰς δέκα τῆς νυκτός· ἀλλ' εἰς τὸ νότιον ἡμισφαίριον δύναται νὰ παρατηρηθῆ ἐπὶ πολὺ μετέπειτα.

Τὸν δεῦτερον ὅμως τοῦτον κομήτην οὐτε ὁ Πατρὸς Ρόζας ἀνεκάλυψε ἐν Ρώμῃ πρῶτος, παρατήρησας αὐτὸν τῆ 25 Ἰουλίου, οὐτε οἱ ἀστρονόμοι τῆς Φλωρεντίας τῆ 22, ἀλλ' ὁ ἀκάματος ἀμερικανὸς ἀστρονόμος, Κ. Τύτλης, ἐκ Καμπερίγης ἐν Μασαχουσέτῃ, ἀνεκαλύψας αὐτὸν τῆ 18 Ἰουλίου ὀλίγον μετὰ τὸ μεσονύκτιον.

Τὴν σήμερον, ἐξακολουθεὶ ὁ Μηνώτωρ τῆς 12/14 Αὐγούστου, ὁ κομήτης εὐρίσκειται εἰς ἀπόστασιν 8 ἢ 9 μοιρῶν μόνον ἀπὸ τοῦ ἀρκτικοῦ πόλου· διαβραίνει δὲ εἰς τὸν κατώτερον μεσημβρινὸν πρὸς τὰς ἑνδεκα καὶ ἡμισίαν τῆς ἑσπέρας. Ἡ λάμψις εἶναι ἤδη διπλασία ἢ τριπλασία τῆς ἐν ταῖς ἀρχαῖς τοῦ μηνός. Εἶναι λοιπὸν καταφανὴς εἰς γυμνὸν ὀφθαλμὸν, ἂν ὁ οὐρανὸς ἦναι καθαρὸς, μάλιστα μετὰ τὴν δύσιν τῆς σελήνης, ἧτοι τὴν 1/13 Αὐγούστου εἰς τὴν ἐνάτην τῆς ἑσπέρας καὶ τὴν 2/4 τὴν δεκάτην καὶ τέταρτον. Ὁ κομήτης ἕνεκα τῆς περὶ τὸν πόλον θέσεώς του μένει ὁρατὸς ὅλην τὴν νύκτα. Τὴν 7/19 Αὐγού-

München.

Residenz-Strasse Nr. 7/1.

Τὸ δὲ προκαταβληθὲν ἀργύριον μὴ πρότερον ἡμῖν ἀποστέλλαι, πρὶν ἂν ἡμεῖς, τὰς ἀγγελίας λαβόντες καὶ λογισάμενοι τὸ συνταχθὲν ποσὸν πρὸς τὰς δαπάνας τῆς τυπώσεως, ἴδωμεν ὅτι δυνατὴ ἔσται ἡ τύπωσις τοῦ βιβλίου. Εἰ δ' ἀδύνατος φανήσεται, παρακαλέσομεν αὐτοὺς ἀποδοῦναι αὐτῆς τὸ ἀργύριον, οἷς περ προσήκει.

Ἐν Μονάχῳ τῆ 4 Αὐγούστου 1862.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΧΑΝΤΖΕΡΗΣ.

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ. Ἐξῆλθε τῶν πιστηρίων μου Ἐργχειρίδιον Μετρικῆς πρὸς χρῆσιν τῶν Γυμνασίων ὑπὸ Δ. Ρ. Βαγκαβῆ ἐκ τεσσάρων καὶ ἡμισυ τυπογραφικῶν φύλλων καὶ τιμώμενον δραχμῆς. Τὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέως καθιστᾷ πᾶσαν ἀπὸ μέρους ἡμῶν σύστασιν περιττὴν ὀφείλεται δὲ ἀπὸ μέρους τῶν διδασκόντων τε καὶ διδασκομένων μεγάλη χάρις εἰς τὸν φιλόπονον Κ. Βαγκαβῆν, ὅστις ἀνεπλήρωσε κενὸν ἐπαισητὸν εἰς τὴν σπουδάζουσαν νεολαίαν, συμβεβῆσας τὸ χροῖσμον μετὰ τοῦ εὐνοῦ.

Μετ' ὀλίγον δὲ θέλω δημοσιεύσει καὶ ἄλλα ἔργα τοῦ αὐτοῦ συγγραφέως καὶ ἄλλων, ὅσοι εὐηρεστήθησαν νὰ μὲ συνδράμωσιν εἰς τὴν ἐπιχειρήσιν μου, ἀνεκλαβόντος, χάριν τῶν ἐνδεστέρων τῆν διὰ στερεοτυπίας ἐκδοσιν πάντων τῶν διδακτικῶν βιβλίων, καὶ παρακολουθοῦντος τὰ ἔργα τοῦ μακαρίτου ἀδελφοῦ μου Ἀνδρέα. Ἐλπίζω δὲ ὅτι τὸ κοινὸν ὀφείλει μετὰ τῆς αὐτῆς εὐμενείας καὶ τὰ ἐκ τῶν ἐμῶν πιστηρίων ἔργα, τὴν κοινὴν ὀφείλει νὰ μὲ ἐπιδιδόνοντος.

Ἐν Ἀθήναις τῆ 17 Αὐγούστου 1862.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΚΟΡΟΜΗΛΑΣ.

ΠΕΡΙ ΜΥΡΜΗΚΩΝ. Οἱ μύρμηκες συζῶσιν, ὡς αἱ μέλισσαι ἐν τῇ κυψέλῃ, εἰς ἀνίψωμα τι γῆς, ὑπερ αὐτοὶ κατασκευάζουσι πρὸς κατοικίαν τῶν διακρίνονται δὲ εἰς ἄρρηνες, θήλειαι, καὶ οὐδετέροις: Καὶ οἱ μὲν ἄρρηνες εἰσι πτερωτοὶ, καὶ μείζονες τῶν θηλέων καὶ οὐδετέρων· οἱ δὲ θήλειαι ἄπτεροι καὶ ἐλάσσονες μὲν τῶν ἄρρηνων, μείζονες δὲ τῶν οὐδετέρων ὄντες, μένουσιν ἐν τῇ φωλεῇ, τίκτουσι τὰ ὠὰ καὶ κρύπτουσι αὐτὰ εἰς ὑπογείους ἐσκαμμένους λάκκους: τίκτει δὲ ἐν θῆλυ 7,000 ὠὰ, ὅσον κέγχρου τὸ μέγεθος· ἐκ τῶν ὠῶν τούτων μετὰ τινὰς ἡμέρας ἐξέρχονται μικροὶ σκόληκες, περιβαλλόμενοι μετὰ 10—14 ἡμέρας ὑπὸ λεπτοῦ καὶ σκληροῦ ὑμένους καὶ μορφάζονται εἰς μύρμηκας. Οἱ δὲ οὐδετέροι, οἱ καὶ μικρότεροι πάντων, εἰσὶν ἄπτεροι καὶ ἐργάζονται ὑπὲρ τῶν λοιπῶν, πρὸ πάντων δὲ ὑπὲρ τῆς διατηρή-

σεως τῶν νεογνῶν. Οἱ μύρμηκες δὲν ἔχουσι κέντρα· ἐγγιζόμενοι ὁμοῦ ἐκκρίνουσιν ὑγρὸν τι (=φωσφορικὸν καὶ μυρμηκικὸν ὄξύ), διεγείρον ἐπὶ τοῦ δέρματος καῦσον καὶ κνησμόν. Ἐὰν μύρμηξ εὖρη που τροφήν τινα ἀπέρχεται ἐσπευσμένως ἵνα ἀναγγείλῃ τὸ εὐτυχὲς τοῦτο εὖρημα εἰς τοὺς συντρόφους αὐτοῦ, εἰδοποιῶν αὐτοὺς διὰ τῶν κερατιῶν, αἵτινες προστριβόμεναι ἀλλήλαις προκαλοῦσιν ἤχον τινα, ὅστις ὑπὸ τῶν ἄλλων μυρμηκῶν κάλλιστα ἐννοεῖται· ἀφ' οὗ προσέλωσι δὲ εἰς ἡ πλείοτεροι, ἐπιστρέφουσι πρὸς τοὺς ἄλλους καὶ κάμνουσι τὸ αὐτὸ, καὶ πρὶν ἢ διατρέξῃ τὸν δρόμον εἰκοσάκις, χιλιάδες μυρμηκῶν συνέρχονται πρὸς τὴν τροφήν, ἣν περ ὁμοῦ φιλικῶς τρώγουσι.

I. A.

ΓΙΓΑΣ καὶ ΠΥΓΜΑΙΟΣ. « Δὲν εἰξάσθω πῶς συμβαίνει, ἔλεγεν ὁ Ναπολέων· ὁ κύριος Β * * * εἶναι γίγας, ἔχει 6 ποδῶν ὕψος, ἔχω μόνον 5, καὶ ὁμοῦ ὁσάκις μὲ ὁμιλεῖ ἀναγκάζομαι νὰ ταπεινωθῶ διὰ τὸν ἀκούσω. »

ΠΕΡΙΕΡΓΟΣ ΣΥΝΟΜΙΑΙΑ. « — Τί ἔκαμες κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐπαναστάσεως; ἠρώτησεν ὁ Ναπολέων τὸν κύριον De Comminges συμμαθητὴν του εἰς τὸ στρατιωτικὸν σχολεῖον· ὑπηρέτησες εἰς τὸν στρατόν;

« — Ὀχι, μεγαλειότατε.

« — Πκολούθησες λοιπὴν τοὺς Βουρβόνους εἰς τὴν ἐξορίαν;

« — Ἰὴ! διόλου μεγαλειότατε, ἔμεινα εἰς τὸν τόπον μου καλλιεργῶν μικρὸν κτήμα τὸ ὅποιον ἔχω.

« — Μεγαλειτέρα ἀνοησία, κύριε· ἔπρατε κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον τῆς παραχῆς νὰ ἐκτεθῆς ἢ οὕτως ἢ ἄλλως . . . Τί θέλεις τώρα;

« — Μεγαλειότατε, ταπεινὴ θέσις εἰς τὸ τελωνεῖον τῆς μικρᾶς μου πόλεως πληροῖ . . .

« — Καλὰ, Κύριε, ὅλ τὴν ἔχης καὶ μείνε εἰς αὐτὴν. Ἴσως δυνατὸν νὰ ἤμην συμμαθητῆς τοιοῦτου ἀνθρώπου! εἶπεν ὁ Ναπολέων ἀποχωρῶν » διότι δὲν ἠδύνατο νὰ ἐννοήσῃ τὴν ὑπαρξίν ἀνευ φιλαδοξίας

Θεανῶ ἔρη· « περὶ ὧν λέγειν καλὸν, περὶ τούτων σιωπῆν αἰσχυρὸν, καὶ περὶ ὧν αἰσχυρὸν λέγειν περὶ τούτων σιωπῆν ἄμεινον.

Πλάτων παρακελεύετο τοῖς νέοις τρία ταῦτα ἔχειν, ἐπὶ μὲν τῆς γνώμης σωφροσύνην, ἐπὶ δὲ τῆς γλώττης σιγήν, ἐπὶ δὲ τοῦ προσώπου αἰδῶ.